

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Bakalaureusetöö

Joonas Järveläinen

**Euroopa Liidu lobimine:
Balti riigid enne ÜPP 2014-2020**

Juhendaja: Raul Toomla, PhD

Tartu 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Joonas Järveläinen

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Ühine põllumajanduspoliitika.....	5
2.1 Mis on ÜPP.....	5
2.2 Kuidas valmib ÜPP programm ja eelarve	6
2.3 ÜPP rahastamissüsteemi ülesehitus.....	7
2.4 Milles seisnes probleem Eesti, Läti ja Leedu jaoks.....	8
3. Lobitöö Euroopa Liidus.....	10
3.1 Lobitöö	10
3.2 Kes on lobist	11
3.3 Miks on mõned huvigrupid poliitiliste otsuste lobimises edukamad	12
3.4 Baltimaade tegevuse analüüsi ülesehitus.....	13
3.5 Andmed	15
4. Tulemused.....	19
5. Kokkuvõte.....	21
Kasutatud kirjandus	22
Abstract.....	28
LISA	29

1. Sissejuhatus

Euroopa Liit (edaspidi lühendatult EL) on maailma suurim majanduspoliitiline liit, mis ühendab 28 erinevat Euroopa riiki. EL'i juhtmõtete hulka kuulub kõigi liikmesriikide vahelise majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse sidususe ning liikmesriikidevahelise solidaarsuse edendamine. (The founding principles of the Union) EL'i tegevuseesmärkide järgimine peaks tagama kõikide liikmete rahvaste heaolu. Majanduslikult on EL'i üks eesmärkidest panustada kõigi liikmesriikide võrdsesse arengusse, näiteks infrastruktuuri välja ehitamine terve EL'i ulatuses või aidata kaasa tänapäeva majandustrendides soiku jäänud tööstusharusid, eesotsas põllumajandusega, üleliidulisele jätkusuutlikule edasisele arengule. EL'i kontrollib liikmesriikide majandust läbi seadusandliku poole. EL'i eelarvesse annavad panuse kõik riigid proportsionaalselt. Kuna EL haldab temaatikat laias spektris, siis on erinevate huvigruppide, alustades kodanikeühendustega lõpetades suurte majanduslike korporatsioonidega, tähelepanu all liidus aset leidvad poliitilised ja seadusandlikud protsessid. Uurimistöös selgitab autor välja millistel meetoditel püüdsid Balti riikides põllumajandusega seotud huvigrupid perioodil 2010 kuni 2013 avalikult mõjutada EL'i eelarve raames valmiva Common Agricultural Policy'i (*eesti keeles* ühine põllumajanduspoliitika, edaspidi lühendatult ÜPP) 2014 kuni 2020 eelarve koostamist ja kas nende mõjutustegevuse eesmärgid kajastusid ÜPP lõplikus eelarves. Autor valis antud uurimisteema, kuna põllumajanduse toetamiseks läheb EL'i kogueelarvest arvestatav osa (40 ja enam protsenti). Seetõttu on ÜPP ja selle eelarve jaotus väga oluline kõigis liikmesriikides üle kogu EL'i, kuna sellel põhinevad väljamakstavad toetused. Põllumajandusele kuluva eelarve osakaal peaks tähendama seda, et antud teema on lihtsamini uuritav, kuna selle kandepind on niivõrd lai. Teema valik sai tehtud info laialdase olemasolu ja lihtsa kättesaadavuse eeldusel.

Antud bakalaureusetöö on jagatud kaheks põhiliseks peatükiks. Teine peatükk kirjeldab ühist põllumajanduspoliitikat (edaspidi lühendatult ÜPP), selle sisu ja ülesehitust ning Balti riikide seisukohta eelarve suhtes. Kolmas peatükk käsitleb lobitööd ja selle iseloomu EL'is ning uurimistöö ülesehitust. See annab ülevaate lobitöö mõistest ja sellest, kuidas lobitöö toimub EL'is, sellest kes on lobist EL'is, milline on lobisti roll EL'i poliitikas ja miks üks huvigrupp võib olla teisest huvigrupist edukam EL'i lobimises ning uurimuse osa ülesehitusest.

Töös püstitatud uurimisülesannete lahendamiseks kasutatakse avalike meediaväljaandeid, kättesaadavat EL'i ametlikku statistikat ja riikide vastavate ametkondade statistikat, lisaks toetub autor temaatilisele akadeemilisele kirjandusele. Uurimistööga seotud andmete leidmisele peaks kaasa aitama EL'i ametliku statistikaameti Eurostat'i andmete vaba kättesaadavus.

2. Ühine põllumajanduspoliitika

2.1 Mis on ÜPP

Põllumajandustegevusprogramm EL'is toimub ÜPP alusel. ÜPP on EL'i programmi ja eelarve osa, mille eesmärgiks on:

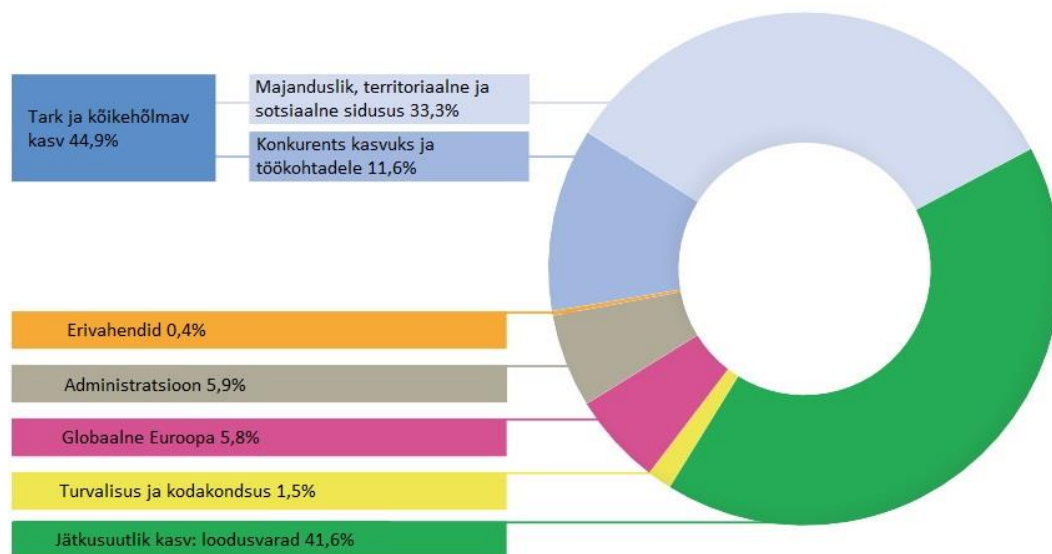
- aidata põllumeestel toota Euroopale piisaval kogusel toitu;
- tagada, et toit oleks ohutu;
- kaitsta põllumehi hindade muutlikuse ja turukriiside eest;
- aidata põllumeestel investeerida farmide moderniseerimisse;
- aidata säilitada elujõulist linnade väliseid kogukondi, koos mitmekesise majandusega;
- luua ja säilitada töökohti toiduainetööstuses;
- kaitsta keskkonda ja loomastiku heaolu.

Allikas: Agriculture, European Union

Alustades 1992. aastast on ÜPP läbi pidevate reformide, mis on tõstnud EL'i turu põllumajanduskeskset orientatsiooni samal ajal tagades sissetuleku, toetuse ja päästemehhanismid tootjatele, parandanud keskkonnanõuete integratsiooni ja taganud toetuse maakohtade arengule üle kogu EL'i. Kolm pikaajalist ÜPP eesmärki on: jätkusuutlik toiduainete tootmine, loodusvarade haldamine ja kliima tegevuskava ning tasakaalus territoriaalne areng. (Overview of CAP Reform 2014-2020, 2)

EL'i 2014. aasta projekteeritud kogueelarve oli 142,6 miljardit eurot, millest "Sustainable Growth: Natural Resources" (*jätkusuutlik kasv: loodusvarad*) moodustab 41,6% ehk 59,3 miljardit eurot. (How is EU budget spent?) Loodusvarad (*natural resources*) on EL'i eelarve suuruselt teine kuluartikkel. Selle võrdse jaotuse poole peaks seatud eesmärged, nagu ühtlane ja jätkusuutlik areng, arvesse võttes EL teoreetiliselt püüdlema. Ideoloogilises pooles kirja pandud eesmärged pole veel suudetud praktilises pooles rakendada. Endiselt on võrdsete liikmesriikidega liidus erisusi, mis ehk kõige paremini kajastuvadki ÜPP eelarve jaotamisel.

Joonis 1. Euroopa Liidu eelarve aastal 2014 - 142,6 miljardit eurot

Allikas: "How is the EU budget spent?", 04.01.2016

2.2 Kuidas valmib ÜPP programm ja eelarve

ÜPP on osa EL'i kogueelarvest. EL'i eelarve on kõikide liikmesriikide vaheline kokkulepe, mis saavutakse Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu koostöös. Eelarve pannakse paika 7 aastat kestvate tsüklitena, millest tuleneb ka ÜPP kehtimise periood. Praegusele eelnenud eelarve kehtis aastatel 2007 kuni 2013 ning praegune kehtiv plaan hõlmab perioodi 2014 kuni 2020. ÜPP eelarve ja selle sisu pannakse paika juba mainitud EL'i organites toimuva poliitilise diskussiooni lõpptulemusena, seega pole nii eelarve kui ka ÜPP üle võimu ühel EL'i organil. ÜPP 2014 kuni 2020 reformiti ulatuslikult eesmärgiga kõrvaldamaks eelnevas programmis olnud suuri liikmesriikide vahelisi erinevusi. EL'i 2014 kuni 2020 ametlikus väljaandes kirjutatakse ÜPP'i muutmise protsessi järgnevalt: ÜPP'i reform algas avaliku debatiga, millele järgnes Euroopa Komisjoni teatis EK nägemusest tulevase ÜPP'i kohta - põllumajanduse ja selles peituvate väljakutsete, tuleviku prioriteetide ning legislatiivsete ettepanekutega esimeseks suuremaks ÜPP'i poliitiliseks ümbermuutmiseks. (Overview of CAP Reform 2014-2020, 2)

Maksete erisuse küsimus põhines enne eelnevat eelarvetsüklit paika pandud põhimõtetel. 2007-2013 tsükli plaanis oli palju probleemseid punkte. Näiteks, otseseid makseid hektari pealt tehti põhinedes ajaloolistele parameetritele, mida edaspidi hakatakse progressiivselt muutma kõigis liikmesriikides aastaks 2020 kasutusele

võetava minimaalse keskmise summana hektari kohta. Makseid ei tehta enam põhinedes kümnend vanadele ajaloolistele andmetele, vaid maksed saavad olema ausamad ja ühtlasemad rahvuslikul ning regionaalsel tasemel. (Overview of CAP Reform 2014-2020, 2) ÜPP 2007-2013 baseerus põhimõtetel, mis pärinesid ajast, mil EL'is oli 15 liikmesriiki, mis aga eelarve rakendumise ajaks oli kasvanud 27 peale.

2.3 ÜPP'i rahastamissüsteemi ülesehitus

ÜPP'i eelarve on jagatud I. ja II. sambaks, mis moodustavad osa EL'i üldisest eelarvest. Esimene sammas katab otsemaksed ja turumeetmed ning II. sammas katab mitmeaastaseid maaelu arengu programme. ÜPP'i sambad on teineteise suhtes täiendavad. (Importance of rural development) ÜPP'i rahastamist juhtivad regulatsioonid panid aluse kahe uue fondi loomiseks 2007. aastal. Mõlemad fondid rahastavad ÜPP'i eelarve eraldi sammast:

- Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAFG) I. samba jaoks - otsemaksed põllumeestele ja turureguleerimismeetmed;
- Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD) II. samba jaoks - maaeluarengu programmid liikmesriikides.

Allikas: Agriculture and Rural Development budget, Importance of rural development

Joonis 2. ÜPP eelarve sammaste jaotumine valdkonniti

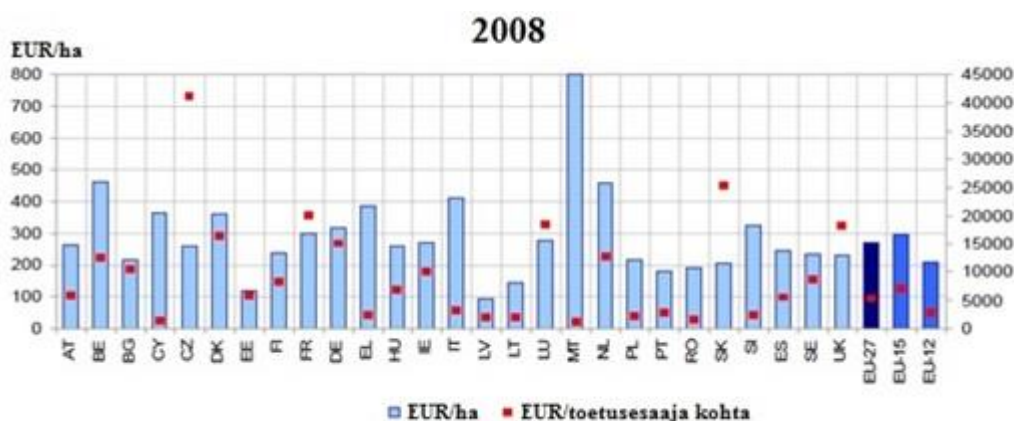
Allikas: "Importance of rural development", The European Network of Rural Development, 04.01.2016

2.4 Milles seisnes probleem Eesti, Läti ja Leedu jaoks

Põllumajandussektori jätkusuutlik tegevus ja areng on Euroopa Liidu üks peamisi majanduslikke eesmärgi. See kajastub EL'i kogueelarve jaotumises, millest üle 40% rakendatakse põllumajandusele. Probleemi tuum Balti riikide jaoks enne 2014. aasta eelarvetsükli oli makstava summa keskmises suurus ühe toetusele kõlbliku hektari kohta. EU-15 liikmesriikides (ehk liikmesriigid enne 1. mai aastal 2004) olid makstavad toetused ühe toetusesaaja kohta kuni 5x suuremad võrreldes EU-12 (liikmesriigid kes liitusid 1. mail 2004 ja enne 2008) riikidega. Eelnenud 2007 kuni 2013 eelarveperioodi jooksul olid Balti riigid stabiilselt kolm kõige vähem toetust saavat riiki terves EL'is. Erisuse toob graafiliselt välja järgnev Euroopa Komisjoni põllumajandus- ja maaeluarengu peadirektoraadi poolt koostatud tabel 2008. aasta kohta:

Joonis 3. Keskmine otsene makse toetusesaaja/hektari kohta liikmesriikides, 2008

Allikas: "CAP Towards 2020 Impact Assessment", Agriculture policy analysis and perspectives and Microeconomic analysis of EU agricultural holdings, European Commission - Directorate-General for Agriculture and Rural Development, lk. 12

Välja toodud 2008. aasta tabelis on kõik 2008. aasta 27 liikmesriiki¹, eraldi ka EU-15 ja EU-12 lõikes. Üldise keskmise toetuse vahe on ümardatult 30% ehk siis EU-15 riigid saavad toetust keskmiselt 300€ hektari kohta ja EU-12 liikmed natukene üle 200€ hektari kohta. Erisus vaatamata sellele, et EL'i eesmärk on vähendada ebakõlasid liikmesriikidele makstavate otseste maksete tasemetel, mis tugevdaks toetusüsteemi usaldavusväärsust ja legitiimsust EL'i tasemel. (Overview of CAP Reform 2014-2020, 8)

¹ puudub 2013. aastal liitunud Horvaatia

EL'i 2014-2020 ametlikus väljaandes kirjutatakse CAP'i muutmise protsessi järgnevalt: ÜPP'i reform algas avaliku debatiga, millele järgnes Euroopa Komisjoni teatis nägemusest tulevase ÜPP'i kohta - põllumajanduse ja selles peituvate väljakutsete, tuleviku prioriteetide ning legislatiivsete ettepanekutega esimeseks suuremaks ÜPP'i poliitiliseks ümber muutmiseks. (Overview of CAP Reform 2014-2020, 2) Lähtuvalt sellest püüab autor välja selgitada, kuidas toimus Balti riikide põllumeeste ja nende esindajate osalemine avalikus debatis muutmaks 2013 kuni 2020 CAP'i tingimusi meelepärasemaks. Periood vahemikus 2010 kuni 2013 valis autor, sest siis algas EL'i ametliku kirjanduse alusel väidetavalt kõige intensiivsem töö uue eelarve koostamise nimel: "Uus ÜPP'i kokkulepe on reform, milleni jõuti aastal 2013 peale 3 aasta pikkust järele mõtlemist, arutelu ja intensiivset läbirääkimist". (Overview of CAP Reform 2014-2020, 1) Kahetuhande kümnendaks aastaks olid Balti riigid olnud EL'i liikmed pea 6 aastat, mis oli piisav periood omamaks ülevaadet ÜPP'i valupunktidest. Avaliku debati ja kolme viimase leppe koostamise aasta tähtsus on välja toodud juba EL'i poolt toodetud kirjanduses, siis võiks eeldada, et tegemist oli eelarve läbirääkimiste kõige intensiivsema perioodiga. Autori eesmärk oleks näha, mis sellel perioodil paremate tingimuste nimel tehti ning kas viimase kolmel aastal tehtud lobi võis ka tegelikuses mõjutada lõppeelarvet Baltimaade kasuks.

3. Lobitöö Euroopa Liidus

3.1 Lobitöö

Huvigruppide tegevuse uurimine poliitilisel maastikul pole uudne suund politoloogias, aga Euroopa Liidu tasemel on see kasvanud viimase kümne-kahekümne aasta jooksul. Erinevad (Euroopa Liidu) lobitöö kohta kirjutavad autorid (nt. Bouwen, Coen, Dür, Hauser, Klüver) defineerivad lobitööd erinevatel viisidel, antud töös lähtub autor Hauser'i definitsioonist:

"Lobimist üldiselt defineeritakse kas üritusena või õnnestunud katsena mõjutada avaliku võimu legislatiiv-administratiiv otsuseid läbi küsimustes huvituvate esindajate."
(Hauser 2011, 682)

Lobitöö on infovahetus - ühel osapoolel on juurdepääs ja mõju mingusugusele informatsiooni voolule ning teisel osapoolel on huvi antud informatsiooni voolule ligi pääseda ja/või seda mõjutada. Lobitööst kirjutatakse huvigruppide (nt. Coen/Kasaitis, 2013; Dür/Matteo, 2013), riikide (nt. McGrath, 2008; Panke, 2012) ja äriühingute (nt. Bouwen, 2004/2011; Coen, 1997; Svendsen, 2011) tasemel. Antud töös proovib autor jälgida üldsusele avalikku mõju võimalikku kulgu kodaniku (põllumehe) tasandilt Euroopa Liidu juhtorganiteni. Suur hulk poliitilisest lobist toimub suletud uste taga ehk paljuski toimub poliitiline lobitöö toimub avalikkuse eest varjatult ja mitteametlikult, mis muudab ka selle tehtava hulga mõõtmise äärmiselt keeruliseks. (Tingaard, 2011) Sellest tulenevalt keskendubki autor töös avalikult toimuvale mõjutamisele, sest seda ei pea hinnaguliselt määrama ning see on avalikult kättesaadav. Antud töös käsitleb autor avalikult toimuva mõjutamise all kõiki sündmuseid, mida saab kategoriseerida ÜPP sunnalisteks mõjutamiskatseteks läbi Baltimaade põllumajandushuvide esindajate. Avalik mõjutustegevus valiti selle läbipaistvuse tõttu, et vältida tõlgendamisega seotud probleeme ja lihtsustada uurimistöö kirjutamist autori jaoks. Juhtumite tasemel keskendub autor selles töös ajakirjanduses kajastatud mõjutamise katsetele.

Lobitööd esineb kõigil valitsuse astmetel mõjutades kohalikku, regionaalset, rahvusvahelist, üle Euroopalist ja ülemaailmset poliitilist tulemit. (Hauser 2011, 682) EL'is on lobijatel oluline valida milliste ametnike suunas oma tegevust suunata. Lobitakse üldiselt kõige madalamal võimalikul tasemel. (Hauser 2011, 700) Katset EL'i ametkondi otse lobida võib saata varieeruv õnnestumine. (Panke 2012, 131)

3.2 Kes on lobist

Lobist (huvide esindaja) on isik või organisatsioon, mis otsib võimalust mõjutada poliitilisi otsuseid, kuid ei soovi valituks osutada. (Hauser 2011, 682) Lobimine tegevusena on defineeritav kui strateegia, läbi mille lobijad lähenevad tähtsamatele oststamisprotsessides osalejatele, et edasi anda oma huvisid edastades informatsiooni, argumente või ähvardusi. (Panke 2012, 129) Lobimine on mitteametlikuks viisiks mõjutada poliitilist tegevust poliitilistel areenidel või juhtorganites, kus lobistidel endil pole mitte mingisugusust ametlikku otsustamise kompetentsi. (Panke 2012, 130) Lobimise mõju defineeritakse lobisti võimena vormida otsust vastavalt enda eelistustele või üldist suhet lobisti eelistatud lõpptulemuse ja tegeliku lõpptulemuse vahel. (Dür 2008, 561) Nagu eelnevalt välja toodud, siis lobida üritavad väga erinevate eesmärkidega grupid (näidetena kodanikuühendus ja korporatsioon). Antud töös keskendub autor huvigruppide, täpsemalt Baltimaade põllumeeste ja nende esindajate, tegevusele.

Huvigrupid on organiseeritud kodanikuühiskonna esindajad võimega panustada Euroopa Liidu demokraatliku legitiimsusesse. (Hauser 2011, 684) Huvigruppide mitmed ja varieeruvad üritused mõjutada EL'i avalikku poliitikat on hästi dokumenteeritud. (Bouwen/McCown 2011, 422) Huvigruppide tegevus EL'i tasemel on oluline - mitmed akadeemikud on võtnud seisukoha, et EL sõltub kodanikuühiskonna tegevusest rohkem kui ükski teine valitsus maailmas. (Hauser 2011, 683) Poliitika gruppideooria rõhutab, et demokraatlikud ühiskonnad peavad töötama ühiselt julgustades kodanikugruppe, üksikuid ärisid, advokaadibüroosid ja kaubandusühinguid osalema poliitiliste otsuste vastuvõtmise protsessis. (Hauser 2011, 683) EL'i huvigruppide lobimine jaguneb peamiselt kolmele astmele: siseriiklik, rahvusvaheline ja EL'i tasemel. Mitmed rahvuslikul tasemel ühendused nagu kaubanduskojad ja kodanikuühendused lobivad mitte ainult rahvuslikul vaid ka Euroopa Liidu tasemel otsuseid. Lihtsam on see rahvuslikul tasemel märkimisväärselt mõjuvõimsamatel gruppidel. (Dür/Matteo 2012, 970/971) Huvigrupid rakendavad erinevaid strateegilisi mehhanisme ja strukturealseid vorme saamaks ligipääsu Euroopa Liidu institutsioonidele ja suunamaks poliitilist tegevust. (Hauser 2011, 699)

Lobimises osalejate huvigruppide tüüpide kohalt on jõutud järelduseni, et hajutatud huvidega rühmadel on palju keerulisem edukalt lobida poliitilisi otsustajaid kui neil, kes

esindavad kindlaid huvisid. (Klüver 2011, 484) Üksikutel firmadel ja konsultantidel on palju raskem juurde pääseda EL'i organitele, kui huvide esindajate kollektiivsetel vormidel. (Bouwen 2004, 473) Huvigrupid lobivad otsustajaid, et suunata poliitilisi tulemusi võimalikult oma nägemusele lähedale. Siiski, iga huvigrupi lobitegevust ei saada edu. Samal ajal kui mõned grupid on võimelised oma ideid edasi andma poliitilistesse protsessidesse ei suuda teised avaldada mõju seadusandlikele aktidele. (Klüver 2011, 483) Suure lobistide kogu tõttu Euroopa Liidus peavad huvigrupid omama "massi ja kaalu", et äratada poliitiliste otsustajate tähelepanu. (Hauser 2011, 701)

3.3 Miks on mõned huvigrupid poliitiliste otsuste lobimises edukamad

Klüver väidab, et oluliseks edu variatsiooni allikaks on lobitava küsimuse kontekst, kuna see võib kaasa aidata või takistada tehtava lobitöö edukust. Uurimistulemused näitavad, et lobitöö edukus sõltub lobitava küsimuse kontekst, sõltuvalt lobivate koalitsioonide suurustest ja otsustamise all olevate poliitiliste küsimuste väljapaistvusest, samas kui individuaalsed gruppide tunnused ei oma süstemaatilist mõju. (Klüver 2011, 483) Huvide esindajad peavad otsustama millal lobida, sest ajastus on oluline element eduka huvide esindamise juures. Mida kaugemale poliitilised protsessid jõuvad, seda keerulisem on seadusandlust mõjutada. Varajane juurdepääs EL'i institutsioonidele annab parema võimaluse mõjutada lõplike seaduseid lubades huvigruppidel identifitseerida võimalusi *networking*'uks, koalitsioonide moodustamiseks ja kauplemiseks. (Hauser 2011, 700) Huvigruppide poliitiliste tulemuste mõjutamise võime kohta on väidetud, et seda saab üsnagi täpselt hinnata läbi päevakorras oleva küsimuse omaduste. Poliitilised küsimused erinevad mitmekülgsete omaduste poolest, mis võivad luua huvigruppi soosiva või mittesoosiva poliitilise keskkonna. Huvigruppidele, kes lobivad poliitilisi otsustajaid endale sobivas kontekstis, peaks lobitegevuses õnnestumine olema lihtsam kui gruppidele, mis üritavad lobida enda pädevusest väljas olevat küsimust. (Klüver 2011, 484) Küll pole tänase päevani olemas ühest parimat teoreetilist moodust või mõõtühikut, kuidas mõju mõõta. Mõju mõõtmisel ei ole puudu ainult otsekoheselt silmnähtav mõõtühik, aga ka üldiselt teostatavad abinõud välja toomaks lihtsasti mõistetavaid tulemusi. (Dür 2008, 560)

3.4 Baltimaade tegevuse analüüsi ülesehitus

Uurimuse osa ülesehituses kasutab autor ideelise eeskujuna Dür'i poolt välja toodud *process-tracing*'u meetodit. *Process-tracing* on kõige sagedamini kasutatud lähenemine mõõtmaks huvigruppide mõju EL'ile. (Dür 2008, 562) Seda meetodit kasutades analüüsivad akadeemikud gruppide eelistusi, mõjutamiskatseid, juurdepääsu otsutajatele, otsutajate reaktsioone mõjutamiskatsetele, huvigruppide eelistuste kajastumise ulatust lõpptulemuses ja nende avaldusi lõplike tulemuste sobivuse suhtes. (Dür 2008, 562) *Process-tracing* on meetod, mida kasutatakse pigem uurimustes, milledest enamiku eesmärk on seletada kindlat ajaloolist tulemust või sündmust, kui testimaks süstemaatiliste mehhanismide teooriaid. (Ulriksen/Dadalaauri 2014, 225) Autor rakendab enda jaoks sobivalt lihtsustatud viisil ja uurimistöö mahu piires *process tracing*'u põhimõtteid. Töö limiteeritud mahust tingituna pole antud meetodi täiemahuline kasutamine autori jaoks otstarbekas. Antud töös on grupi eelistused teada ja autor keskendub rohkem mõjutamiskatsetele, katsete tulemuslikkusele ning huvigruppide eelistuste kajastumisele lõpptulemuses. Avaliku mõjutamise efektiivsus kajastub EL'i lõplikus eelarves ehk kas tingimused muutusid vastavalt mõjutuskatsete eesmärkidele või mitte.

Analüüsi osa ülesehitus on järgnev:

1. tuvastada mõjutajad ja mõjutamiskatsed;
2. kategoriseerida mõjutustegevus;
3. analüüsida huvigruppide eelistuste kajastumise ulatust lõpptulemuses.

Esmalt uurib autor avalike mõjutamiskatseid perioodil 2010 kuni 2013 ja kategoriseerib need. Avalike mõjutamiskatsetena käsitleb autor kogu tegevust, mis oli ja on kättesaadav läbi meedia avaliku infona. Juba välja toodud lobitöö mõõtmise oletusliku iseloomu tõttu võiks pakkuda avalikult kajastatud tegevus kõige vähem kahetimõistetavust ning küsitavust. Teades huvigrupi (põllumehed) eelistusi on mõjutamiskatseid lihtne tuvastada. Juurdepääsu tuvastamine avalike mõjutamise juhtumite korral jääb kõrvale, kuna tegemist ei ole üldsuse eest varjatud mõjutustegevusega.

Teiseks kasutab autor statistilisi väljavõtteid ÜPP raames makstud toetuste kohta. Autor jälgib ÜPP'i eelarvet kahe viimase eelarveperioodi raames aastatel 2007 kuni 2013 ja 2014 kuni 2020. Töö lihtsuse mõttes kasutab autor peamise statistilise näitajana

makstud toetuse suurust hektari kohta, kuna tegemist võiks olla kõige paremini võrreldava näitajaga arvestades kõigi riikide eripärasid ning erinevusi. Antud näitajat võib hinnata kõige lihtsamaks ja adekvaatsemaks võrdluselemendiks, kuna selle näitajaga ei pea arvestama hulgaliselt erinevaid faktoreid läbi millede riigid erinevad.

Dür/Matteo on liigitanud põllumehed kodanikuühenduste alla ja toovad välja eripära, et kodanikuühendused on aktiivsemad välispidises lobimises, kui äriühendused. (Dür/Matteo 2012, 970) Dür defineerib ühes varasemas artiklis välispidist lobimist, kui avaliku arvamuse mõjutamist läbi kampaaniate ja muude sarnaste tegevuste. (Dür 2008, 561)

Mõju mõõtmine

Huvigruppide mõju mõõtmine on keeruline ülessanne. (Dür 2008, 562) Ühel meetodil on keeruline korraga arvesse võtta kõiki mõjutamise kanaleid. (Dür 2008, 561) Mõju saab avaldada erinevatel poliitika protsessi astmetel: tegevuskavade koostamise faasis, kui lõplike otsuseid võetakse vastu või siis, kui otsuseid rakendatakse. (Dür 2008, 561) Nagu varasemalt välja toodud, siis lobitöö peaks olema suunatud võimalikult madalale tasemele. Lobitöös osalejate tüüpide kohalt on jõutud järelduseni, et hajutatud huvidega huvigruppidel on palju keerulisem edukalt lobida poliitilisi otsustajaid kui huvigruppidel, kes esindavad kindlaid huve. (Klüver 2011, 484) Suure lobistide kogu tõttu Euroopa Liidus peavad huvigrupid omama "massi ja kaalu", et äratada poliitiliste otsustajate tähelepanu. (Hauser 2011, 701) Põllumeeste kohta on teada, et ollakse aktiivsemad välispidises lobimises. Välispidine lobimine tähendab eelkõige katseid mõjutada poliitilist tegevust läbi avaliku surve. Lähtudes selles, et põllumeeste huvigrupi suurus, tähtsus ja olulisus Balti riikides on arvestatav, peaks rahvusvahelisel tasemel olemas olema võimalus oma seisukohtade kuuldavaks tegemisel.

Tulemuste hindamine toimub vastavalt lõpptulemuse võrdlusele Balti põllumeeste nõudmistega. Lobitegevuse eesmärk enne 2014 kuni 2020 eelarveperioodi algust oli toetuste kasv võrdväärseks kogu Euroopa Liidu keskmisega (100% keskmisest) ja mitte vähem kui 90% tasemeni. (Delfi/Postimees, 27.09.2011) Kriteeriumid põhinevad huvigrupi eelistustele ja eesmärkidele tuginedes. EL'i poolsete reaktsioonide tuvastamine põhineb eelarve lõplikus olemuses ehk kas ja kui palju kajastuvad huvigrupi nõudmised reaalselt lõplikult vastu võetud eelarves. Lühidalt, 100%

saavutamine EL'i keskmise hektari kohta makse tasemest tähendaks lobitöö edukust ning vähemasti 90% teatava mõju olemasolu.

3.5 Andmed

Selgitamaks, milliseid aktsioone võtsid ette põllumajanduspoliitikat mõjutada soovivad osapooled uurisin vahemikus 01.01.2010 kuni 26.06.2013 Eesti kahe suurema veebimeediväljaande, Delfi ja Postimees, artikleid, mis vastasid otsingukriteeriumile "põllumajandus". Uuritav periood sai valitud 2010-2013, kuna ÜPP poliitiline kokkulepe sõlmiti 26.06.2013 (The Common Agricultural Policy after 2013) ja regulatsioonid võeti vastu 16.12.2013 ning leppe eelse viimase kolme aasta väidetav olulisus on juba varem välja toodud. Meediaväljaannete artiklid sai allikana valitud, kuna tegemist on avalikult kõigile kätte saadava infoga. Lobitöö täpsema uurimise muudab raskeks just lobitöö eripära - lobitööna on võimalik osapoolte igasugust infovahetust, mis toimub ka suletud uste taga ning privaatsetl. Igapäevaajakirjandus on kõigile kättesaadav info ning avaliku mõjutamise kirjeldamiseks peaks tegemist olema sobivaima allikaga.

Meediaväljaanneteks sai valitud Baltimaade mastaabis kahe suure meediakontserni eesti keelsed väljaanded: AS Eesti Meedia "Postimees" ning AS Ekspress Grupi "Delfi". AS Eesti Meedia reklaamib ennast "Baltikumi suurima meediakontsernina" (Eesti Meedia) ning AS Ekspress Grupp ennast "Baltimaade juhtiva meediakontsernina, mille tegevus hõlmab *online* meedia sisutootmist, ajalehtede ja ajakirjade kirjastamist ning trükiteenuste osutamist Eestis, Lätis ja Leedus." (AS Ekspress Grupp) Väljaandes "Postimees" oli saadaval 923 artiklit ja väljaandes "Delfi" 1298 artiklit, mis vastasid märksõnale "põllumajandus". Kahe meediväljaande 2221 artikli peale tuli välja 38 unikaalset juhtumit, kus oli kirjeldatud Balti riikide tegevust EL'i mõjutamise eesmärgil. Artiklid sai välja valitud kõigepealt välistades pealkirjad, mis ei kattunud antud teemaga. Sobivaid pealkirju omavaid artikleid analüüsi neid üksikhaaval läbi lugedes ning teemale vastavat sisu omavaid artikleid tuvastades.

Vahemikus 01.01.2010 kuni 26.06.2013 leidis aset 38 Eesti ajakirjanduse teel tuvastatavat juhtumit, mis vastasid teema iseloomule ehk kus Baltimaade põllumehed ja/või nende huvide esindajad püüdsid ühel või teisel tasemel avalikult mõjutada Euroopa Liidus aset leidvat otsustamise protsessi.

Mõjutamismeetodite kategoriseerimine

Töös kasutatud kategoriseerimise meetodid on autor püstitanud tuginedes loetud kirjandusest omandatud teadmistele. Dür'i poolt kirjutatud *process-tracing*'ut ja teiste autorite poolt välja toodud tähelepanekuid on kasutatud näitena ning nende alusel jagas autor mõjutamistegevuse nelja erinevasse kategooriasse. Esmalt, mõjutamise suunitluse idee seisneb selles, et eraldada mõjutustegevuse suund kahe peamise variandi näol - otsene ja välispidine. Nende nimetajate eesmärk on näidata kas näiteks läheneti otse EL'i ametnikele või läheneti vahelülidele läbi millede võiks info edasi liikuda EL'i organiteni. Teiseks, mõjutamise meetoditeks mõjutamiskatsete jagamine põhineb vajadusel jagada mõjutamise katsed läbi nende keskkonna. Näiteks, Baltimaade põllumehi esindavad organitel oli võimalus kohtuda EL'i ametnikega ja esitada oma nõudmisi ametlikel kohtumistel. Peale selle aga korraldasid need samad Balti põllumeeste huvigruppi esindavad organid avalikke proteste ja muid aktsioone tekitamaks maksimaalset avalikku pressit ja juhtides avalikkuse tähelepanu oma eesmärgile. Surve ja nõudmised antakse edasi mõlemal juhul, aga ühel viisil tehakse seda vahetult ning teisel viisil kaudselt.

Mõjutamise suunitlus (vt. LISA 1.)

Erineva mõjutamise katsed suunitluse poolest jagan kaheks:

- otsene Euroopa Liidu suunaline tegevus
- välispidine Euroopa Liidu poole suunatud tegevus

Otsese Euroopa Liidu suunalise tegevuse alla liigitan igasugused mõjutamiskatsed, mis suunati otseselt Euroopa Liidu ja selle esindajate-organite suunas.

Välispidise Euroopa Liidu poole suunatud tegevuse alla liigitan igasugused mõjutamiskatsed, mis ei olnud otseselt suunatud Euroopa Liidu ja selle esindajate-organite suunas, küll aga olid suunatud nõ. vaheagentidele, kellel on otsene juurdepääs Euroopa Liidu esindajatele-organitele. Näiteks põllumajandusminister, kes on riigi valitsusorgani teenistuses, aga samas omab ka juurdepääsu otsa Euroopa Liidu organitele.

Mõjutamise meetodid (vt. LISA 2.)

Mõjutamise meetodid jagan järgnevalt:

- otsese lähenemisega katsed
- kaudse lähenemisega katsed

Otsese suunitlusega katseteks nimetan ametlikus vormis mõjutamiskatseid, kus vähemalt üheks osapooliks on kas mõne riigi või Euroopa Liidu ametlikud organid ja/või nende esindajad

Kaudse suunitlusega katseteks nimetan mõjutamiskatseid, mis on suunatud mõne riigi või Euroopa Liidu valitsusorganite poole, kuid mis ei ole tehtud kas ametlikus keskkonnas, riigi enda või Euroopa Liidu ametlike esindajate poolt.

Tabel 1. Mõjutamise suunitluse ja meetodite omavaheline korrelatsioon

Mõjutamise suunitlus/ Mõjutamise meetodid	Otsene	Välispidine
Otsene	7 (18,5%)	13 (34,2%)
Kaudne	5 (13,1%)	13 (34,2%)

Allikas: autori koostatud

Läbi ametlike kanalite läheneti Euroopa Liidu organitele-esindajatele 38'st juhtumist 7 korral (18,5%), läbi mitteametlike kanalite 5 korral (13,1%). EL'i organitele läbi ametliku keskkonna lähenemine osutus populaarsemaks, kui läbi mitteametlike, mis näitab, et võrreldes EL'i suunalise avaliku protesti/meeleavaldusega esines rohkem lähenemist läbi poliitiliste kohtumiste. Läbi ametlike vaheagentide läheneti ametlikus keskkonnas 13 korral (34,2%) ning vaheagentidele läheneti mitteametlikus keskkonnas samuti 13 korral. Läbi ametlike riigi esindajate tehti sama palju katseid kui läbi valitsusega seost mitte omavate ühenduste. Otsest suunitlust esines 12 korda (31,6%), välispidist suunitlust 26 korda (68,4%), mis võiks korreleeruda Klüveri teooriaga, et lobitakse võimalikult madalat taset. Pigem püüti lobida enne riigi ja rahvusvahelisel tasemel, kui EL'i tasemel. Meetodites esines otsest 20 korral (52,6%) ning kaudselt püüti ennast kuuldavaks teha 18 korral (47,4%). Valitsuse ja EL'i vaheline kontakt osutus pea võrdväärselt populaarseks kui muu põllumeeste huvide esindajate lähenemine EL'i ja/või valitsusorganite poole.

Toetudes kõigele eelpool välja toodule püstitas autor järgnevad hüpoteesid hüpoteesid:

- Baltimaade suurusest tulenevalt on ainult Baltimaadega piirduva huvigrupi mõjutusvõime EL'i tingimustes raskendatud;
- Baltimaade huvigrupid peaksid hakkama lobitööga tegelema lobitava küsimuse kontekstis selle algfaasis, et suurendada oma võimalusi mõjutada tulemusi endale soodsamateks;
- Huvigrupid Balti riikide mastaabist tulenevalt on Balti huvigruppide heaolu terve EL'i lõikes vähem oluline võrreldes suuremate liikmetega.

4. Tulemused

Võrreldes 2014. aastal kehtima hakanud eelarveperioodi varasema 2007. aastal alanud perioodiga viidi sisse palju muudatusi, et kaasajastada uut eelarvet. Eelneva 7 aastase tsükli põhimõtted baseerusid paljuski perioodil, mis eelnes oluliselt laienenud EL'ile. Vanad eelarve põhimõtted vajasid kaasajastamist arvestamaks ka uute liikmesriikide olemasoluga. Balti riikide jaoks oli peamine eesmärk ÜPP raames saavutada toetusmaksete suurus, mis oleks võrdväärne kogu EL'i raames makstavate toetuste keskmisega ühe hektari kohta. EL'i ÜPP eelarvekavas enne uut eelarvetsükli oli ette nähtud, et Balti riigid peaksid saavutama ainult 90% taseme alles eelarvetsükli lõpuks, aga Baltimaade soov oli saavutada see juba eelarvetsükli algusest ja 100% ulatuses keskmisest. See oli Balti riikide põllumeeste ja nende eest seisjate peamine tees. Süvenedes maksete suurusesse enne eelarve 2014 kuni 2020 kehtima hakkamist (vt. LISA 3- 5) on näha, et Balti riigid on konkurentsitud viimased maksete suuruselt ühe toetusmaksete jaoks kõlbuliku hektari kohta. Vahe enim toetust saavate riikidega on erinevate andmete kohaselt kohati pea 10x, jäädes isegi kogu EL'i keskmisele 50% alla. Balti riikide põllumeeste nõue oli ühene - maksed Baltimaades hektari kohta peaksid olema võrdväärsed EL'i keskmisega.

Milline oli Balti põllumeeste nõudmiste mõju? Keskendudes andmetele (vt. LISA 10) võib täheldada, et keskmiselt kolme Balti riigi peale kasvab maksete kogusumma keskmiselt 33%, millega on Balti riigid kolm suurima tõusu osaks saavat riiki. Kui aga hakata võrdlema aastate lõikes toimuvat (vt. LISA 6-9) muutust võrreldes EL'i keskmisega, siis aastaks 2020 ei saavuta Baltimaades ühe hektari kohta makstav toetus isegi 90% EL'i keskmise tasemest, rääkimata soovitud 100% 'st keskmisest tasemest.

Mis võis olla Balti riikide ebaedu peamisteks põhjusteks? Esimeseks suurimaks Balti riikidega piiritletud huvigrupi probleemiks võib välja tuua vähese tähtsuse võrreldes EL'i laiema üldusega. Baltimaad kuuluvad EL'i väikseimate liikmesriikide hulka nii rahvaarvult kui ka pindalalt. Huvigrupil, mis omab limiteeritud piirkonnas kaalu, oleks vaja leida toetust suuremate riikide seast, kes võiks aidata väiksemaid riike ühise laiema agenda eest seistes. Antud küsimuses võib eeldada, et tegemist oli rohkem Baltimaade ühise eesmärgiga. Teades, et põllumajandus on äri, kus kasumimarginaal on minimaalne, võib eeldada, et ka paremini tasustatud riikide põllumeeste seas võib leida samasugust rahulolematust toetusmaksete suuruse osas.

Teiseks, EL'i ametlikus kirjanduses välja toodud viimase kolme aasta olulisus tegelikult Baltimaade kontekstis hilja. Dür'ile põhinedes saab poliitilistele protsessidele mõju avaldada kas tegevuskavade koostamise, lõplike otsuste vastuvõtmise või otsuste rakendamise faasis. 38 välja toodud juhtumist 34 leidis aset viimase 2,5 aasta jooksul enne eelarve lõpliku versiooni valmimist ning rakendamist aastatel 2011 kuni 2013. Arvesse tuleb võtta jälle Baltimaade positsioone poliitilisel maastikul. Eelarve esimene variant valmis 2011. aasta suveks ning eelarve ise kinnitati 2013. aasta novembris. Baltimaadele oleks oluline olnud leida kas liitlasi suuremate riikide seast või siis laiendada enda haaret kaasates rohkem riike oma initsiatiiviga, kes võiksid toetada nende soove. Kahetuhanda kahekümnenda aasta seisuga (LISA 8) on EL'is 13 liikmesriiki, kus makstakse toetusi kõlbliku hektari kohta alla EL'i keskmise. Suurte gruppide mobiliseerimine on raskem ja võtab rohkem aega, kui väikestel gruppidel. Ainult juhul kui on olemas õiged tingimused ja õige juhtkond toimub grupi moodustumine. (Tingaard 2011) Võttes arvesse Baltimaade suurust ja seda, et vastavalt Hauser'ile annab varajane juurdepääs EL'i institutsioonidele parema võimaluse mõjutada lõplike otsuseid läbi *networking'u*, koalitsioonide moodustamise ja kauplemise, oleks olnud võimalik lahendus Baltimaadele juba varasem lähenemine juba välja toodud suuremate ühismõtlejate abiga. Seda siis enne 2011. aastal esitatud eelarve esimest versiooni valmimist.

Kolmandaks saab välja tuua vähese lobitöö katsete arvu. Selle jaoks, et mastaabilt väike huvigrupp võiks oma seisukohti rohkem kuuldavaks teha, oleks saanud tegeleda aktiivsema mõjutamistööga. Seda siis kui mitte EL'i tasemel, siis vähemasti regionaalsel või riiklikul tasemel. Uuritud perioodi jooksul lähenesid Baltimaade põllumeeste huvide esindajad 38'st korrast kõigest 7'el otse EL'i esindavatele organitele või ametnikele. Rohkem otsest EL'i suunalist lobitööd võiks olla üks eesmärke, millele väikesed huvigrupid rõhuda võiksid. Siia võib tuua juurde veel varasemalt mainitud Baltimaade põllumeeste huvigrupi suurusest ajendatud oletuse, et sellise piiratud mastaabiga huvigrupi võimalused üldse läheneda kõrgematel poliitika astmetel toimuvale tegevusele on limiteeritud. Lobitöö infovahetusega seotud mõttele lähtudes pole väiksematel huvigruppidel pakkuda võrdväärset vahetuskaupa suuremate huvigruppidega, seega võib olla kõrgemal tasemel tegutsevate organite huvi väiksemate huvigruppide eesmärkide vastu limiteeritud, sest vastukaubana pole pakkuda võrdväärset informatsiooni või mõju.

5. Kokkuvõte

Euroopa Liit on oma olemuselt peamiselt majanduslik ühendus, mille eesmärk on ühtse suuremahulise ning elujõulise majandusruumi loomine. Liidu üks juhtmõtetest on EL'i ühtne areng tervikuna, mida püütakse erinevate meetmete abil ellu viia. Üks kasutuses olevatest meetmetest on antud uurimistöös kõne all olnud ühine põllumajanduspoliitika. Ühise põllumajanduspoliitika peamiseks eesmärkideks on põllumajanduse, kui toiduainetööstuse ühe alustala, jätkusuutliku areng, põllumeeste toetamine, loodusvarade haldamine ning tasakaalus territoriaalne areng. Märk põllumajanduse olulisest on fakt, et liidu kogueelarvest kuulub iga-aastaselt 45% just põllumajanduse ja sellega seonduva rahastamiseks ning toetamiseks.

Põllumajanduse tähtsuse osakaal EL'i kogutegevuses annab märkimisväärse põhjuse hoida ennast kursis sellega seonduvatel poliitilistel protsessidel kõigil alates tavakodanikust lõpetades riikide juhtivate poliitikutega. Poliitikute puhul seda ka juhul, kui tegemist pole nende peamise huvialaga. Juurdepääs ja mõju antud protsesside juures võib tähendada väga olulisi muutusi liikmesriikide tasemel. Kahtlemata omab poliitiline lobitöö tähtsust ka selles poliitikavaldkonnas. ÜPP protsesside enda suunas juhtimisest peaksid olema huvitatud kõik liikmesriigid lähtudes toiduainetööstuse suurest mõjust kogu rahvastiku üle.

Baltimaade seisukoht oli enne ÜPP 2014-2020 eelarveperioodi tagada Eesti, Läti ja Leedu põllumeestele võrdväärne situatsioon välja makstavate toetuste suhtes. Lobitöö selle nimel saavutas oma aktiivsuse haripunkti eelneva eelarvetsükli viimase 2-3 aasta jooksul, kus EL'i ametkondades pandi paika tuleva eelarve täpsemaid punkte. Vaatamata põllumeeste huvide esindatajate panusele ei saavutatud uueks eelarvetsükliks soovitud tingimusi. Võrreldes eelneva eelarvega tingimused paranesid, kuid mitte soovitud määral. Peamiseks teguriks ebaedus saab lugeda Baltimaade positsiooni poliitilisel maastikul - isegi kolme riigi koostöös moodustatakse kõigest murdosa tervest liidust ning see ei jäta ruumi laialdaseks poliitiliseks kauplemiseks. Vaatamata sellele, et tegu on võrdväärsete liikmete liiduga, on ka tegu demokraatiaga, kus valdaval enamusel on jõud. Demokraatlikus keskkonnas on enamusel selge eelis vähemuse üle.

Kasutatud kirjandus

Akadeemiline kirjandus

- Pieter Bouwen, "The Logic of Access to the European Parliament: Business Lobbying in the Committee on Economic and Monetary Affairs". Journal of Common Market Studies, nr. 42, lk. 473–95, 2004
- Pieter Bouwen, "Corporate lobbying in the European Union: the logic of access". Journal of European Public Policy, nr. 9, lk. 365-390, 2011
- David Coen, "The European Business Lobby". Business Strategy Review, nr. 8, lk. 17-25, 1997
- David Coen, Alexander Katsaitis, "Chameleon Pluralism in the EU: an empirical study of European Commission interest group density and diversity across policy domains". Journal of European Public Policy, nr. 20, lk. 1104–1119, 2013
- Andreas Dür, "Measuring Interest Group Influence in the EU: A Note on Methodology". European Union Politics, nr. 9, lk. 559-576, 2008
- Andreas Dür, Gemma Mateo, "Who lobbies the European Union? National interest groups in a multilevel polity". Journal of European Public Policy, nr. 19, lk. 969-987, 2012
- Henry Hauser, "European Union Lobbying Post-Lisbon: An Economic Analysis". Berkeley Journal of International Law, nr. 29, lk. 680-709, 2011
- Heike Klüver, "The contextual nature of lobbying: Explaining lobbying success in the European Union". European Union Politics, nr. 12, lk. 483-506, 2011
- Conor McGrath, "The development and regulation of lobbying in the new member states of the European Union". Journal of Public Affairs, nr. 8, lk. 15-32, 2008
- Diana Panke, "Lobbying Institutional Key Players: How States Seek to Influence the European Commission, the Council Presidency and the European Parliament". Journal of Common Market Studies, nr. 50, lk. 129-150, 2012
- Gert Tinggaard Svendsen, "Evaluating and Regulating the Impacts of Lobbying in the EU? The Case Study of Green Industries". Environmental Policy and Governance, nr. 21, lk. 131-142, 2011
- Marianne S. Ulriksen, Nina Dadalauri, "Single case studies and theory-testing: the knots and dots of the process-tracing method". International Journal of Social Research Methodology, nr. 19, lk. 223-239, 2014

Muu kirjandus

- Beatriz Velasquez, "The Single Payment Scheme in the Impact Assessment of the CAP "Heath Check"". European Commission, 16 lk., 2008

Euroopa Liidu allikad

- "Frequently asked questions about DG translation", European Commission, külastatud 13.01.2014, saadaval: http://ec.europa.eu/dgs/translation/faq/index_en.htm
- "The founding principles of the Union", EUROPA, külastatud 08.12.2013, saadaval: http://europa.eu/scadplus/constitution/objectives_en.htm
- "Agriculture", European Union, külastatud 11.05.2015, saadaval: http://europa.eu/pol/agr/index_en.htm
- "Impact assesment for "CAP towards 2020"", European Commission, külastatud 11.05.2015, saadaval: http://ec.europa.eu/agriculture/policy-perspectives/impact-assessment/cap-towards-2020/index_en.htm
- "Overview of CAP Reform 2014-2020", Agricultural Policy Perspectives Brief, nr. 5, 2013, külastatud 11.05.2015, saadaval: http://ec.europa.eu/agriculture/policy-perspectives/policy-briefs/05_en.pdf
- " Principle 12: Accuracy and Reliability", EuroStat, külastatud 11.05.2015, saadaval: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/principle12>
- "How is the EU budget spent?", European Union, külastatud 04.01.2016, saadaval: http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/expenditure/index_en.htm
- "Importance of rural development", The European Network of Rural Development, külastatud 04.01.2016, saadaval: <https://enrd.ec.europa.eu/en/policy-in-action/rural-development-policy-overview/introduction>
- "Agriculture and Rural Development budget", European Commission - Agriculture and Rural Development, külastatud 04.01.2016 saadaval: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-funding/budget/index_en.htm
- "The CAP towards 2020", European Commission - Agriculture and Rural Development, European Commission, külastatud 07.01.2016, saadaval: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0672:FIN:en:PDF>
- "The Common Agricultural Policy after 2013", European Commission - Agriculture and Rural Development, külastatud 05.01.2016, saadaval: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/>

Muud allikad

- OECD, "Evaluation of Agricultural Policy Reforms in the European Union", külastatud 05.01.2016, saadaval: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/agriculture-and-food/evaluation-of-agricultural-policy-reforms-in-the-european-union_9789264112124-en#page1
- House of Commons, " The Common Agricultural Policy after 2013", külastatud 05.01.2016, saadaval: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmenvfru/671/67110.htm>
- Reform the CAP, "Key Data on the CAP", külastatud 05.01.2016, saadaval: <http://www.reformthecap.eu/key-data-on-the-cap>

- Eesti Meedia, külastatud 05.01.2016,
saadaval: <http://www.eestimeedia.ee/kontsernist/kontserni-ulevaade>
- AS Ekspress Grupp, külastatud 05.01.2016,
saadaval: <http://www.egrupp.ee/ettevottest>

Ajakirjandus

Postimees (külastatud 12-14. mai, 2015)

- 3. veebruar 2010, "Põllumajandustoetused peavad sõltuma ühiskonnale pakutavatest hüvedest",
<http://majandus24.postimees.ee/220163/pollumajandustoetused-peavad-soltuma-uhiskonnale-pakutavatest-huvedest>
- 27. september 2011, "Baltikumi põllumehed nõuavad EL-is võrdseid konkurentsitingimusi",
<http://majandus24.postimees.ee/578730/baltikumi-pollumehed-nouavad-el-is-vordseid-konkurentsitingimusi>
- 10. oktoober 2011, "Põllumehed protestivad Euroopa Liidu ühise põllumajandus- poliitika vastu",
<http://majandus24.postimees.ee/593156/pollumehed-protestivad-euroopa-liidu-uhise-pollumajandus-poliitika-vastu>
- 12. oktoober 2011, "Põllumeeste esindaja: mingi mõju peab protestil olema",
<http://majandus24.postimees.ee/595548/pollumeeste-esindaja-mingi-moju-peab-protestil-olema>
- 4. november 2011, "Ilves taunib ebaõiglust ELi põllumajanduspoliitikas",
<http://majandus24.postimees.ee/623204/ilves-taunib-ebaoiglust-eli-pollumajanduspoliitikas>
- 4. detsember 2011, "Üheksa riigi põllumajandustootjad nõuavad toetuste õiglasemat jagamist",
<http://majandus24.postimees.ee/656772/ueksa-riigi-pollumajandustootjad-nouavad-toetuste-oiglasemat-jagamist>
- 20. jaanuar 2012, "Baltimaad nõuavad põllumajanduse otsetoetuste kiiret võrdsustamiseks",
<http://majandus24.postimees.ee/710622/baltimaad-nouavad-pollumajanduse-otsetoetuste-kiiret-vordsustamiseks>
- 7. veebruar 2012, "Ansip nõustus põllumeestega ELi toetuste kiire võrdsustamise vajalikkuses",
<http://majandus24.postimees.ee/731338/ansip-noustus-pollumeestega-eli-toetuste-kiire-vordsustamise-vajalikkuses>
- 17. veebruar 2012, "Balti põllumehed arutavad võimalikke protestiaktisioone",
<http://majandus24.postimees.ee/743070/balti-pollumehed-arutavad-voimalikke-protestiaktisioone>
- 5. juuni 2012, "Põllumehed koguvad toetuste võrdsustamiseks allkirju",
<http://majandus24.postimees.ee/865334/pollumehed-koguvad-toetuste-vordsustamiseks-allkirju>
- 13. juuni 2012, "Galerii: Ülemiste keskuse parklas koguti põllumeeste toetuseks allkirju",
<http://majandus24.postimees.ee/875406/galerii-ulemiste-keskuse-parklas-koguti-pollumeeste-toetuseks-allkirju>
- 27. juuni 2012, "Põllumeeste aktsioonile andis allkirja ligi 25 000 inimest",
<http://majandus24.postimees.ee/889450/pollumeeste-aktsioonile-andis-allkirja-ligi-25-000-inimest>

- 12. november 2012, "Põllumehed saatsid Brüsselisse vana ja väsinud traktori",
<http://majandus24.postimees.ee/1037726/pollumehed-saatsid-brusselisse-vana-ja-vasinud-traktori>
- 20. november 2012, "Balti riikide ja Saksa põllumehed pole Van Rompuy ettepanekuga rahul",
<http://majandus24.postimees.ee/1047342/balti-riikide-ja-saksa-pollumehed-pole-van-rompuy-ettepanekuga-rahul>
- 21. november 2012, "Protestitraktor jõuab homme Brüsselisse",
<http://majandus24.postimees.ee/1047850/protestitraktor-jouab-homme-brusselisse>
- 22. november 2012, "Balti traktor tõmbas Brüsselis suurt tähelepanu",
<http://majandus24.postimees.ee/1050372/balti-traktor-tombas-brusselis-suurt-tahelepanu>
- 2. veebruar 2013, "Pildid: Põllumeeste aktsioon",
<http://www.postimees.ee/1124792/pildid-pollumeeste-aktsioon>

Delfi

- 08. september 2010, "Seeder: praegune otsetoetuste süsteem pärsib põllumajanduse arengut",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/seeder-praegune-otsetoetuste-susteem-parsib-pollumajanduse-arengut?id=33029017>
- 21. september 2010, "Seeder: Tänaused toetused pärsivad põllumajanduse arengut",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/seeder-tanased-toetused-parsivad-pollumajanduse-arengut?id=33294269>
- 07. oktoober 2010, "Euroopa Põllumeeste Kongress: Vajame tugevat ühist põllumajanduspoliitikat",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/euroopa-pollumeeste-kongress-vajame-tugevat-uhist-pollumajanduspoliitikat?id=33702347>
- 27. september 2011, "Baltimaade põllumehed nõuavad võrdseid konkurentsitingimusi",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/baltimaade-pollumehed-nouavad-vordseid-konkurentsitingimusi?id=58612950>
- 07. oktoober 2011, "Balti põllumehed löid ühistrinde, et saada võrdsemaid toetusi",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-pollumehed-loid-uhistrinde-et-saada-vordsemaid-toetusi?id=59233506>
- 10. oktoober 2011, "Põllumehed tulevad kolmapäeval meelt avaldama",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumehed-tulevad-kolmapaeval-meelt-avaldama?id=59496742>
- 12. oktoober 2011, "Kui vaja, sõidame traktoritega Brüsselisse!",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/uudised/kui-vaja-soidame-traktoritega-brusselisse?id=59658600>
- 04. november 2011, "President: Ma olen kogu aeg tauninud ebaõiglust ELi põllumajanduspoliitikas",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/president-ma-olen-kogu-aeg-tauninud-ebaoglust-eli-pollumajanduspoliitikas?id=61084865>
- 21. november 2011, "Põllumehed: otsetoetuste ebavõrdsus on ohuks Eesti toidujulgeolekule",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumehed-otsetoetuste-ebavordsus-on-ohuks-eesti-toidujulgeolekule?id=61935720>

- 01. detsember 2011, "Eesti ja Soome: maaelutoetusi tuleb jagada õiglasemalt",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/eesti-ja-soome-maaelutoetusi-tuleb-jagada-oiglasemalt?id=62599900>
- 05. detsember 2011, "Üheksa riigi põllumajandustootjad nõuavad toetuste õiglasemat jaotamist",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/uheksa-riigi-pollumajandustootjad-nouavad-toetuste-oiglasemat-jaotamist?id=62737846>
- 06. jaanuar 2012, "Baltimaade põllumehed nõuavad ühtse rusikana kõrgemaid toetusi",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/baltimaade-pollumehed-nouavad-uhitse-rusikana-korgemaid-toetusi?id=63743446>
- 22. jaanuar 2012, "Baltimaad nõuavad põllumajanduse otsetoetuste kiiret võrdsustamiseks",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/baltimaad-nouavad-pollumajanduse-otsetoetuste-kiiret-vordsustamiseks?id=63810284>
- 17. veebruar 2012, "Balti põllumehed nõuavad kohtumist põllumajandusvolinik Ciolose'ga",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-pollumehed-nouavad-kohtumist-pollumajandusvolinik-ciolosega?id=63936801>
- 20. veebruar 2012, "Euroopa mõjukaim põllumajandusorganisatsioon asus Baltimaade põllumehi kaitsma", <http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/euroopa-mojukaim-pollumajandusorganisatsioon-asus-baltimaade-pollumehi-kaitsma?id=63943949>
- 05. juuni 2012, "Baltimaade põllumehed koguvad oma seisukohtade toetuseks allkirju",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/baltimaade-pollumehed-koguvad-oma-seisukohtade-toetuseks-allkirju?id=64495224>
- 13. juuni 2012, "Põllumehed näitavad pealinlastele uhiuut traktorit ja koguvad toetusallkirju",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumehed-naitavad-pealinlastele-uhuiut-traktorit-ja-koguvad-toetusallkirju?id=64533568>
- 14. juuni 2012, "Riigikogu liikmed toetasid põllumeeste ühisavaldust",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/riigikogu-liikmed-toetasid-pollumeeste-uhisavaldust?id=64537220>
- 27. juuni 2012, "Põllumeestele avaldas toetust ligi 25 000 eestimaalast",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumeestele-avaldas-toetust-ligi-25-000-eestimaalast?id=64600192>
- 28. juuni 2012, "Põllumehi toetavad allkirjad jõuavad täna Brüsselisse",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/uudised/pollumehi-toetavad-allkirjad-jouavad-tana-brusselisse?id=64601986>
- 02. juuli 2012, "Toetusallkirjad põllumeestele jõudsid Brüsselisse",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/toetusallkirjad-pollumeestele-joudsid-brusselisse?id=64622878>
- 03. oktoober 2012, "Balti riikide põllumajandusministrid täpsustavad taktikat",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-riikide-pollumajandusministrid-tapsustavad-taktikat?id=65053122>

- 22. oktoober 2012, "Eesti põllumees on end Euroopas hästi kuuldavaks teinud",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/eesti-pollumees-on-end-euroopas-hasti-kuuldavaks-teinud?id=65148958>
- 12. november 2012, "Balti põllumehed saadavad Brüsselisse vana ja väsinud traktori",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-pollumehed-saadavad-brusselisse-vana-ja-vasinud-traktori?id=65249504>
- 20. november 2012, "Balti ja Saksa põllumehed nõuavad tugevat põllumajanduspoliitika eelarvet",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-ja-saksa-pollumehed-nouavad-tugevat-pollumajanduspoliitika-eelarvet?id=65291532>
- 22. november 2012, "Balti traktor tõmbas Brüsselis suurt tähelepanu",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-traktor-tombas-brusselis-suurt-tahelepanu?id=65305606>
- 16. jaanuar 2013, "Balti põllumehed väisasid Leedu presidenti",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-pollumehed-vasisasid-leedu-presidenti?id=65536736>
- 30. jaanuar 2013, "Põllumehed hakkavad toetuste võrdustamise nimel laulma ja põhupalle põletama",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumehed-hakkavad-toetuste-vordustamise-nimel-laulma-ja-pohupalle-poletama?id=65604088>
- 1. veebruar 2013, "Seeder: Eesti huvi on uue perioodi toetuste kiire rakendamine",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/seeder-eesti-huvi-on-ue-perioodi-toetuste-kiire-rakendamine?id=65615164>
- 1. veebruar 2013, "FOTO: Põllumehed käisid Ansipi juures",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/foto-pollumehed-kaisid-ansipi-juures?id=65617788>
- 03. veebruar 2013, "Talupidajate kiri Ansipile: Eesti vajab põllumajanduspoliitika eelarvet, milles on võrdses mahus otsetoetusi ja maaelutoetusi",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/talupidajate-kiri-ansipile-eesti-vajab-pollumajanduspoliitika-eelarvet-milles-on-vordses-mahus-otsetoetusi-ja-maaelutoetusi?id=65621114>
- 7. veebruar 2013, "Balti riikide põllumehed korraldavad täna Brüsselis minilaulupeo",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/balti-riikide-pollumehed-korraldavad-tana-brusselis-minilaulupeo?id=65643742>
- 26. mai 2013, "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kokkulepe võib tulla juunis",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/euroopa-liidu-uhise-pollumajanduspoliitika-kokkulepe-voib-tulla-juunis?id=66187940>
- 25. juuni 2013, "Põllumehed: peaminister toetab meie ettepanekuid maaelu arengukava eelnõu muutmiseks",
<http://maaleht.delfi.ee/news/maamajandus/uudised/pollumehed-peaminister-toetab-meie-ettepanekuid-maaelu-arengukava-eelnou-muutmiseks?id=66342554>

ABSTRACT

Lobbying European Union: Baltic States before CAP 2014-2020

Common Agricultural Policy is European Unions way of sustaining the welfare of agriculture in the Union. The policys goal is to provide the continual sustained development of the sector for it to maintain the level of food production and environmental well-being of the agricultural sector of its member states. Despite being a vital part of sustaining the quality of life for the population, agricultural business is being overshadowed by trending sectors in the current world of business. Keeping the agricultural business healthy and viable for the farmers to produce food for the general population is the main goal of CAP.

The focus in this paper is how the CAP was reformed before the current budget cycle of 2014-2020. More specifcly this paper looks in to how farmers of the three Baltic States of Estonia, Latvia and Lithuania tried to establish their voice in the European Union community in order to make their cause heard. The CAP budget support payments were inclined towards the older members of the EU-15 compared to the new members of EU-12. Rough especially on Baltic States since they were constantly ranked as the last member states among payments paid to the beneficiary per hectare. The goal of the Baltic States was to achieve the level in which the payments would be at least average overall compared to the older member states in the Union.

Authors goal in this paper is to find out in which way farmers and interest groups representing the farmers tried to lobby towards better conditions in the CAP budget and wether their lobby had any results in the grand scheme. Farmers being a noteworthy entity their position in the CAP should be considered every domestic politician taking part or representing the Baltic States in the European level. With payments being at times a fifth of the highest paid counterparts the farmers have a reasonable case to present to their representatives in the European policy level.

KEY WORDS: European Union, Baltic States, lobbying, Common Agricultural Policy, support payments

LISAD

Lisa 1. Mõjutamise suunitlus

Otsene	Välispidine
<ol style="list-style-type: none"> 21.09.2010 - Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusministrite mitteametlik kohtumine Belgias 21.09.2011 - Baltimaade põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumised Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni liikmetega 26.09.2011 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide kiri Euroopa Komisjoni presidendile Jose Manuel Barroso'le 12.10.2011 - Balti põllumeeste ja põllumajandusorganisatsioonide meeleavaldus Euroopa Komisjoni esinduste ees Baltimaades ja Brüsselis 01.-02.12.2011 - Balti riikide põllumajandusorganisatsiooni juhtide kohtumine Euroopa Parlamendi põllumajanduskomitee aseesimehe, ÜPP tuleviku arvamuse variraportööri ja Euroopa Komisjoni põllumajanduse peadirektoraadi poliitikaanalüüsi osakonna juhatajaga 20.02.2012 - COPA-COGECA asus Balti riikide põllumehi kaitsma: "Konkreetsete riikide nimetamine COPA-COGECA ametlikus ühiseisukohas on esmakordne organisatsiooni poolesaja-aastases ajaloos. Sellele eelnes tugev ja hästi koordineeritud selgitustöö Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide poolt ning ministrite ja diplomaatide tasandil." 28.06.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumine Euroopa Parlamendi presidendile Martin Schulz'iga Brüsselis (anti üle Baltimaades kogutud 63 500 toetusallkirja, sh. ka Euroopa Komisjoni presidendile José Manuel Barroso'le) 22.10.2012 - Eesti põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder kohtus Euroopa Komisjoni põllumajandusvoliniku Dacian Cioloș'ga (tegi ettepaneku alustada otsetoetuste ühtlustamisega juba 2014. aastal) 12.-22.11.2012 - Balti riikide põllumajandusorganisatsioonide protestitraktor Tallinnast vahepeatustega Brüsselisse 22.11.2012 - Balti põllumeeste ja põllumajandusorganisatsioonide meeleavaldus Brüsselis (sh. võtsid osa Eesti ja Läti peaminister, Leedu president) 	<ol style="list-style-type: none"> 03.02.2010 - kohtumine Eesti, Läti, Leedu, Poola, Tšehhi, Slovakkia, Rumeenia, Bulgaaria, Rootsi, Küprose ja Ungari põllumajandusministrite ja esindajate vahel 08.09.2010 - Eesti (Helir-Valdor Seeder) ja Soome (Sirka-Liisa Anttila) põllumajandusministrite kohtumine 04.-06.10.2010 - Euroopa Põllumeeste kongress (Eestist võtsid osa Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Eesti Põllumeeste Keskliitu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja esindajad) 22.09.2011 - Balti põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumine COPA presidendile Gerd Sonnleitner'i ja asepresidendile Juha Marttila'ga 23.09.2011 - COPA/COGECAS presiidium Balti põllumajandusorganisatsioonide esindajate osavõtul 04.11.2011 - Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Eesti Põllumeeste Keskliidu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja juhtide kohtumine president T.H. Ilvesega 22.11.2011 - Eesti Põllumeeste Keskliidu rahvusvaheline konverents Tartus (Läti, Leedu ja Hollandi põllumeeste ning EL Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraadi esindajate osavõtul) 28.-29.11.2011 - Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ungari, Tšehhi, Slovakkia ja Rumeenia ning (tollal) peagi liituva Horvaatia põllumajanduskodade ja -organisatsioonide kohtumine, kus kiideti heaks ühisdeklaratsioon, milles nõutakse põllumajandustoetuste jaotamisel objektiivsete kriteeriumide kasutamist ja senisest ajaloolisest referentsist loobumist 01.12.2011 - Eesti (Helir-Valdor Seeder) ja Soome (Jari Koskinen) põllumajandusministrite kohtumine Helsingis 06.01.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide esindajate tippkohtumine Lätis Siguldas 20.01.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusministrid ja põllumajandusorganisatsioonide juhid allkirjastasid Berliinis ühisdeklaratsiooni, milles nõutakse põllumajanduse otsetoetuste kiiret võrdsustamist 07.02.2012 - Peaminister Andrus Ansipi

<p>11. 07.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Põllumeeste Keskliidu kooslaulmine Läti ja Leedu kolleegidega ülemkogu ajal Brüsselis põllumeeste võrdse kohtlemise nimel</p> <p>12. 26.-28.05.2013 - Eesti põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder osales Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusministrite mitteametlikul nõukogul Dublinis, kus arutati ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kokkuleppimata küsimusi</p>	<p>kohtumine Stenbocki majas Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajatega</p> <p>13. 20.02.2012 - Balti riikide põllumeeste keskorganisatsiooni esindajate kohtumine Tartus (kutse põllumajandusvolinik Ciolos'ele)</p> <p>14. 07.-17.06.2012 - Baltimaade põllumehed koguvad allkirju põllumeeste vabaihenduste ühisdeklaratsioonile (13.06.2012 - Eestis andsid ühisdeklaratsioonile allkirja ka kuskil 50 Riigikogu liiget)</p> <p>15. 25.06.2012 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) ja Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajate kohtumine peaminister Andrus Ansipiga</p> <p>16. 03.10.2012 - Balti riikide põllumajandusministrite kohtumine Leedus, et täpsustada samme ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) ja otsetoetuste läbirääkimistel</p> <p>17. 20.11.2012 - Balti põllumajandusorganisatsioonide juhtide kohtumine Saksa põllumajandusorganisatsioonide ja COPA juhtidega Berliinis</p> <p>18. 15.01.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Leedu presidendi Dalia Grybauskaite'ga</p> <p>19. 01.02.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Eesti peaministri Andrus Ansipiga</p> <p>20. 01.02.2013 - Balti põllumajandusministrite kohtumine Lätis, et arutada Euroopa Liidu uue rahastamisperioodi põllumajandus- ja maaelutoetuste kiireks rakendamiseks vajalikke edasisi samme</p> <p>21. 02.02.2013 - põllumeeste sildid Tallinn-Pärnu maantee ääres: "Võrdsed võimalused Balti põllumeestele"</p> <p>22. 03.02.2013 - Eestimaa Talupidajate Keskliit (ETKL) saatis peaminister Andrus Ansipile avaliku pöördumise seoses eelseisval Euroopa Ülemkogul arutusele tuleva ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) eelarvega</p> <p>23. 04.02.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Läti peaministri Valdis Dombrovskise'ga</p> <p>24. 05.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eesti Põllumeeste Keskliit korraldasid Via Baltica maantee ääres eelarveprobleemile tähelepanu tõmbamiseks euroheinapakkidest tulede süütamise ja Tallinnas Raekoja platsil protestikontserdi</p> <p>25. 06.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Põllumeeste Keskliidu</p>
---	---

	<p>osavõtt Euroopa põllumeeste ja ühistute liidu COPA-COGECA kongressist Brüsselis tugeva ÜPP eelarve kaitsmiseks</p> <p>26. 25.06.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) ja Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajate kohtumine peaminister Andrus Ansipiga, et selgitada Eesti kahe suurema põllumajandusorganisatsiooni seisukohti seoses maaelu aregukava 2014-2020 ettevalmistamisega</p>
--	--

Allikas: autori koostatud

Lisa 2. Mõjutamise meetodid

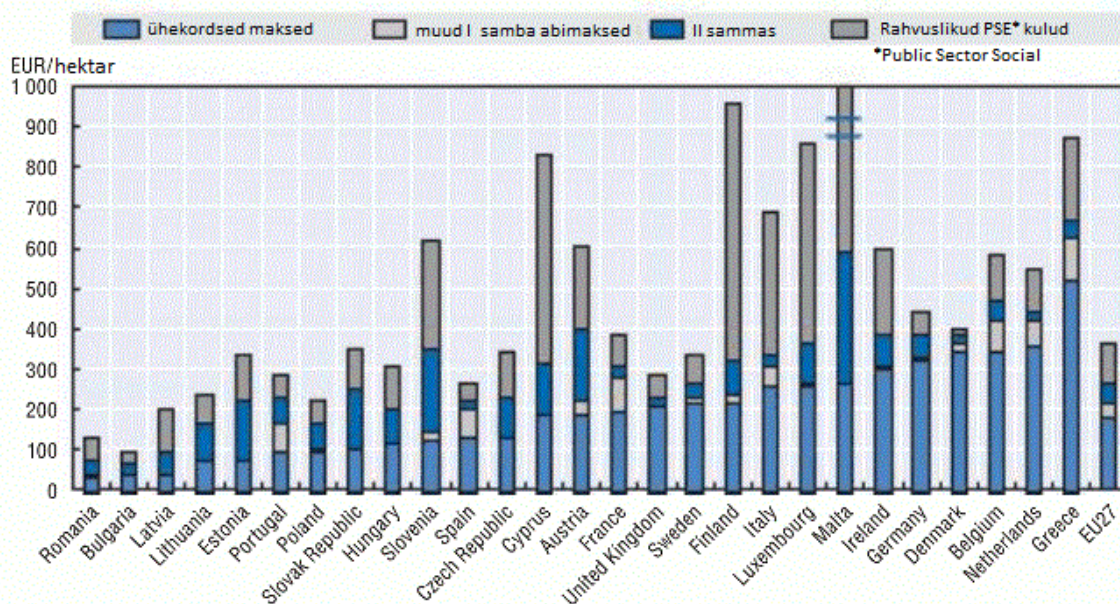
Otsene	Kaudne
<p>1. 03.02.2010 - kohtumine Eesti, Läti, Leedu, Poola, Tšehhi, Slovakkia, Rumeenia, Bulgaaria, Rootsi, Küprose ja Ungari põllumajandusministrite ja esindajate vahel</p> <p>2. 08.09.2010 - Eesti (Helir-Valdor Seeder) ja Soome (Sirka-Liisa Anttila) põllumajandusministri kohtumine</p> <p>3. 21.09.2010 - Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusministrite mitteametlik kohtumine Belgias</p> <p>4. 21.09.2011 - Baltimaade põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumised Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni liikmetega</p> <p>5. 26.09.2011 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide kiri Euroopa Komisjoni presidendile Jose Manuel Barroso'le</p> <p>6. 04.11.2011 - Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Eesti Põllumeeste Keskliidu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja juhtide kohtumine president T.H. Ilvesega</p> <p>7. 01.12.2011 - Eesti (Helir-Valdor Seeder) ja Soome (Jari Koskinen) põllumajandusministrite kohtumine Helsingis</p> <p>8. 01.-02.12.2011 - Balti riikide põllumajandusorganisatsioonide juhtide kohtumine Euroopa Parlamendi põllumajanduskomitee aseesimehe, ÜPP tuleviku arvamuse variraportööri ja Euroopa Komisjoni põllumajanduse peadirektoraadi poliitikaanalüüsi osakonna juhatajaga</p> <p>9. 20.01.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusministrid ja põllumajandusorganisatsioonide juhid allkirjastasid Berliinis nõudmistega ühisdeklaratsiooni, milles nõutakse põllumajanduse otsetoetuste kiiret</p>	<p>1. 04.-06.10.2010 - Euroopa Põllumeeste kongress (Eestist Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Eesti Põllumeeste Keskliitu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja esindajate osavõtul)</p> <p>2. 22.09.2011 - Balti põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumine COPA presidendi Gerd Sonnleitner'i ja asepresidendi Juha Marttila'ga</p> <p>3. 23.09.2011 - COPA/COGECAS presiidium Balti põllumajandusorganisatsioonide esindajate osavõtul</p> <p>4. 12.10.2011 - Balti põllumeeste ja põllumajandusorganisatsioonide meeleavaldus Euroopa Komisjoni esinduste ees Baltimaades ja Brüsselis</p> <p>5. 22.11.2011 - Eesti Põllumeeste Keskliidu rahvusvaheline konverents Tartus Läti, Leedu ja Hollandi põllumeeste esindajate ning EL Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraadi esindaja osavõtul</p> <p>6. 28.-29.11.2011 - Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ungari, Tšehhi, Slovakkia ja Rumeenia ning peagi liituva Horvaatia põllumajanduskodade ja -organisatsioonide kohtumine, kus kiideti heaks ühisdeklaratsioon, milles nõutakse põllumajandustoetuste jaotamisel objektiivsete kriteeriumite kasutamist ja senisest ajaloolisest referentsist loobumist</p> <p>7. 06.01.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide tippkohtumine Lätis Siguldas</p> <p>8. 20.02.2012 - Balti riikide põllumeeste keskorganisatsiooni esindajate kohtumine Tartus (kutse põllumajandusvolinik Ciolos'ele)</p> <p>9. 20.02.2012 - COPA-COGECA asus Balti riikide põllumehi kaitsma: "Konkreetsete riikide nimetamine COPA-COGECA ametlikus ühisseisukohas on</p>

võrdsustamist	esmakordne organisatsiooni poolesaja-aastases ajaloos. Sellele eelnes tugev ja hästi koordineeritud selgitustöö Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide poolt ning ministrite ja diplomaatide tasandil."
10. 07.02.2012 - Peaminister Andrus Ansipi kohtumine Stenbocki majas Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajatega	10. 07.-17.06.2012 - Baltimaade põllumehed koguvad allkirju põllumeeste vabaihenduste ühisdeklaratsioonile (13.06.2012 - Eestis andsid ühisdeklaratsioonile allkirja ka kuskil 50 Riigikogu liiget)
11. 25.06.2012 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) ja Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajate kohtumine peaminister Andrus Ansipiga	11. 12.-22.11.2012 - Balti riikide põllumajandusorganisatsioonide protestitraktor Tallinnast vahepeatustega Brüsselisse
12. 28.06.2012 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusorganisatsioonide esindajate kohtumine Euroopa Parlamendi presidendi Martin Schulz'iga Brüsselis (anti üle Baltimaades kogutud 63 500 toetusallkirja, sh. ka Euroopa Komisjoni presidendile José Manuel Barroso'le)	12. 20.11.2012 - Balti põllumajandusorganisatsioonide juhtide kohtumine Saksa põllumajandusorganisatsioonide ja COPA juhtidega Berliinis
13. 03.10.2012 - Balti riikide põllumajandusministrite kohtumine Leedus, et täpsustada samme ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) ja otsetoetuste läbirääkimistel	13. 22.11.2012 - Balti põllumeeste meeleavaldus Brüsselis, sealhulgas võtsid osa Eesti ja Läti peaminister, Leedu president
14. 22.10.2012 - Eesti põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder kohtus Euroopa Komisjoni põllumajandusvoliniku Dacian Ciolose'ga (tegi ettepaneku alustada otsetoetuste ühtlustamisega juba 2014. aastal)	14. 02.02.2013 - põllumeeste sildid Tallinn-Pärnu maantee ääres: "Võrdsed võimalused Balti põllumeestele"
15. 15.01.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Leedu presidendi Dalia Grybauskaitė'ga	15. 05.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eesti Põllumeeste Keskliit korraldasid Via Baltica maantee ääres probleemile tähelepanu tõmbamiseks euroheinapakkidest tulede süütamise ja Tallinnas Raekoja platsil protestikontserdi
16. 01.02.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Eesti peaministri Andrus Ansipiga	16. 06.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Põllumeeste Keskliidu osavõtt Euroopa põllumeeste ja ühistute liidu COPA-COGECA kongressist Brüsselis tugeva ÜPP eelarve kaitsmisel
17. 01.02.2013 - Balti põllumajandusministrite kohtumine Lätis arutamaks Euroopa Liidu uue rahastamisperioodi põllumajandus- ja maaelutoetuste kiireks rakendamiseks vajalikke samme	17. 07.02.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Põllumeeste Keskliidu kooslaulmine Läti ja Leedu kolleegidega ülemkogu ajal Brüsselis meie põllumeeste võrdse kohtlemise nimel
18. 03.02.2013 - Eestimaa Talupidajate Keskliit (ETKL) saatis peaminister Andrus Ansipile avaliku pöördumise seoses eelseisval Euroopa Ülemkogul arutusele tuleva ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) eelarvega	
19. 04.02.2013 - Eesti, Läti ja Leedu põllumajandusliitude esindajate kohtumine Läti peaministri Valdis Dombrovskis'ega	
20. 26.-28.05.2013 - Eesti põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder osales Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusministrite mitteametlikul nõukogul Dublinis, kus arutati ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) seni kokkuleppimata küsimusi	
21. 25.06.2013 - Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) ja Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) esindajad kohtusid täna peaminister Andrus Ansipiga, et selgitada Eesti kahe suurema	

Allikas: autori koostatud

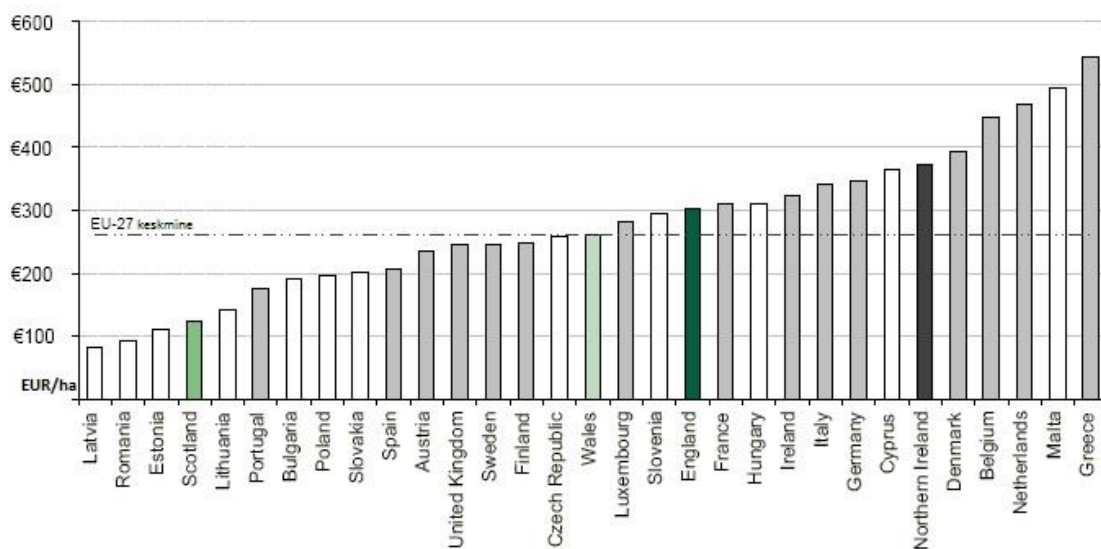
LISA 3. 2009. aasta maksed liikmesriikides hektari kohta

Allikas: OECD, "Evaluation of Agricultural Policy Reforms in the European Union", külastatud 05.01.2016

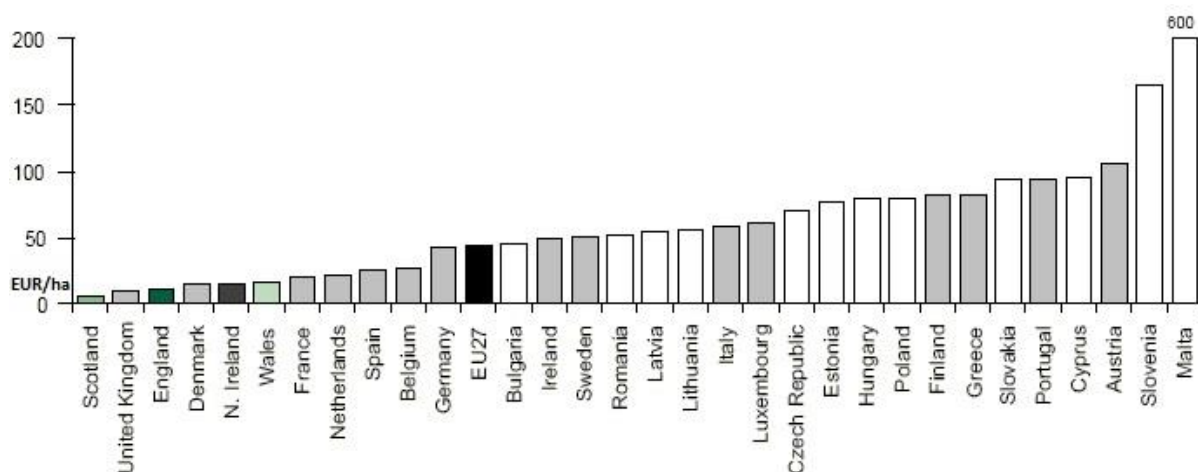
LISA 4. 2010. aasta - I ja II samba maksed

I samba

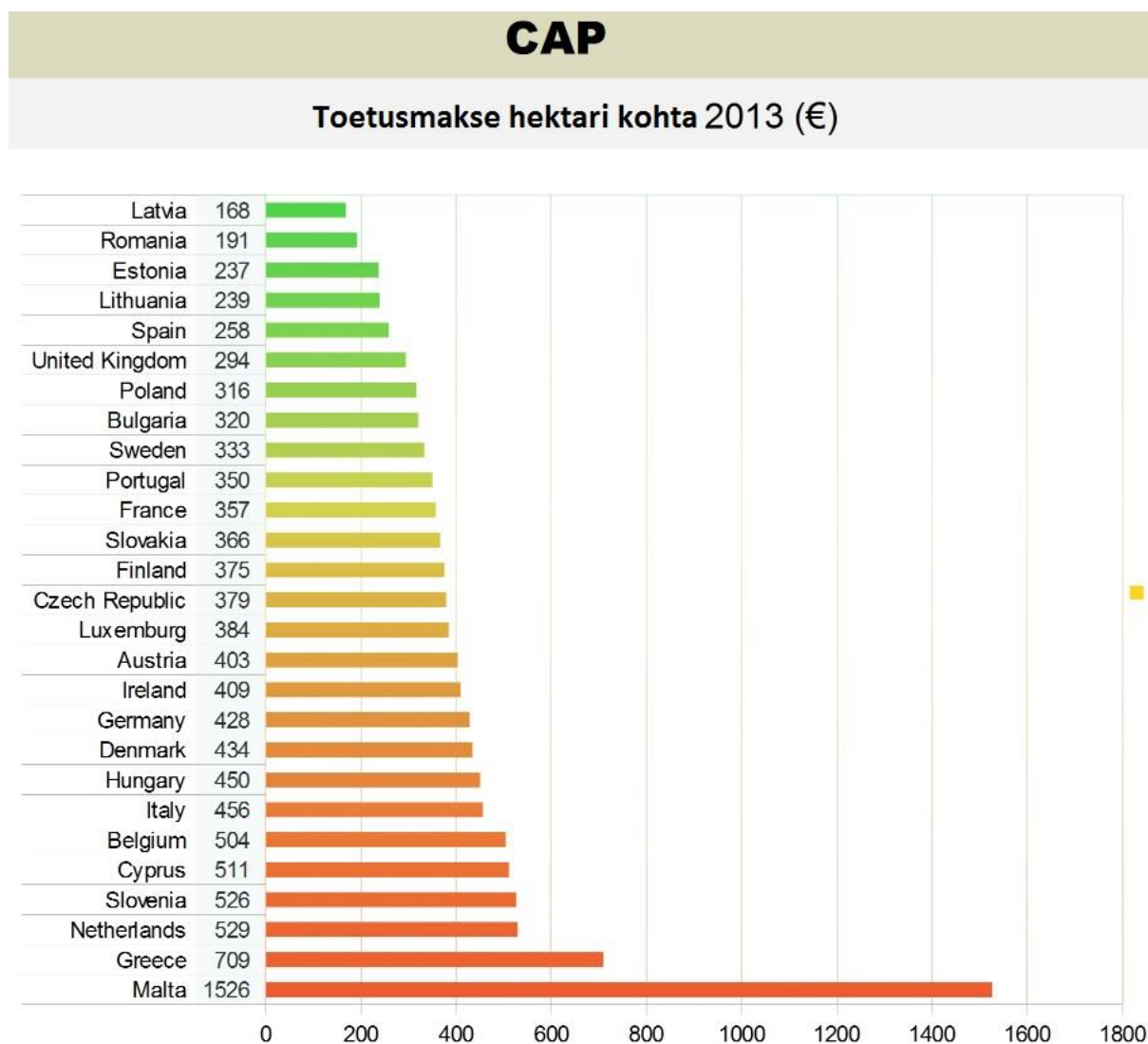
Allikas: House of Commons, "The Common Agricultural Policy after 2013", külastatud 05.01.2016

II sammad

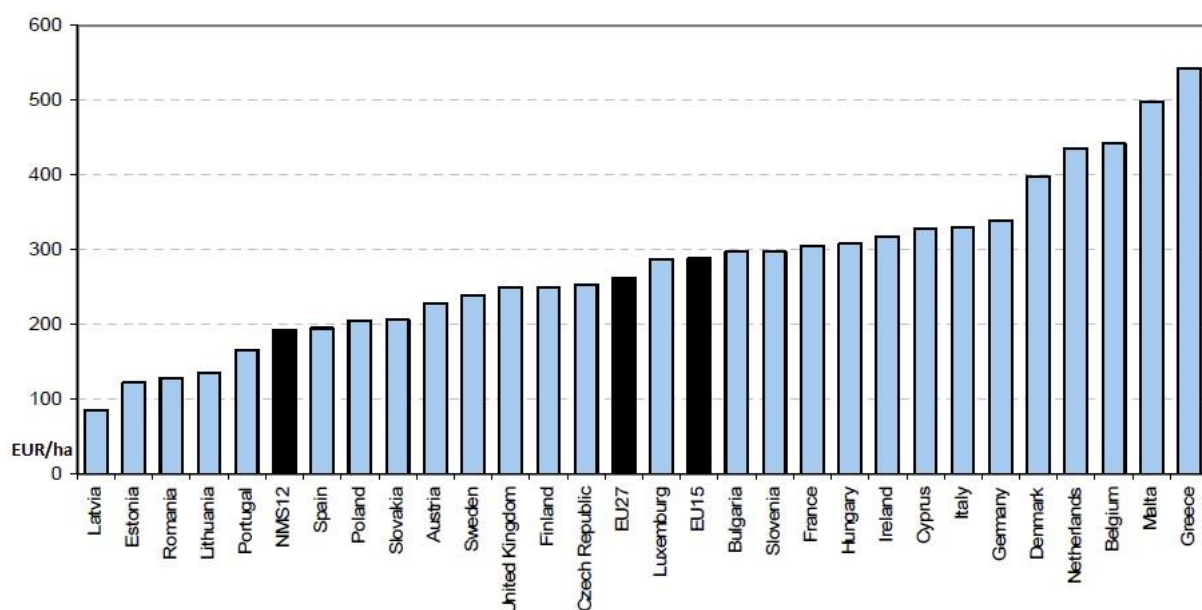
Allikas: House of Commons, "The Common Agricultural Policy after 2013", külastatud 05.01.2016

LISA 5. 2013. aasta toetusmakse hektari kohta

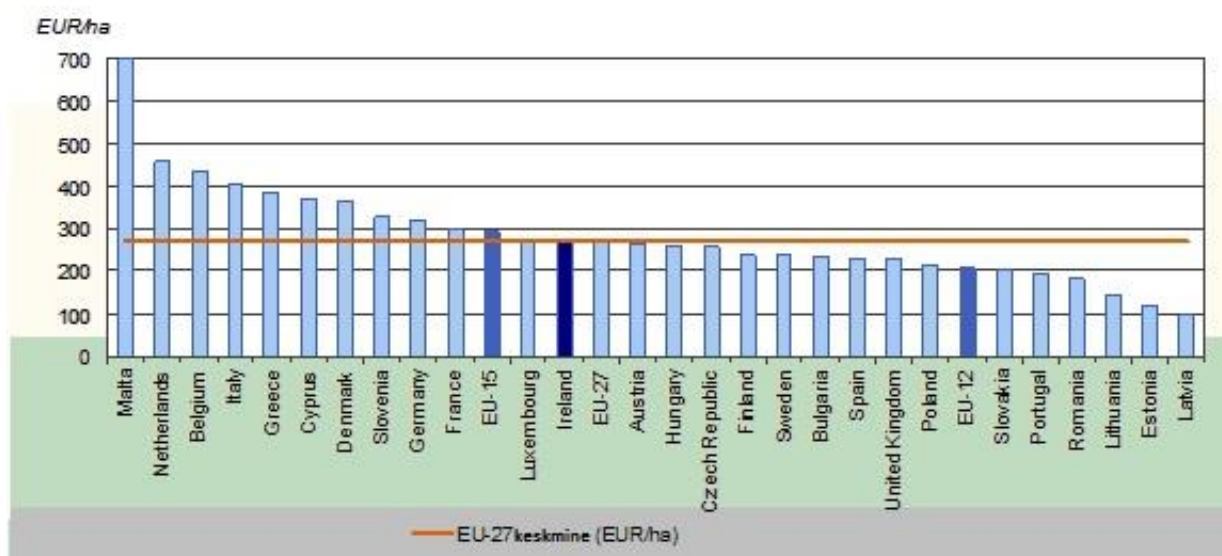
Allikas: Reform the CAP, "Key Data on the CAP", külastatud 05.01.2016

LISA 6. 2016. aasta I samba toetusmakse hektari kohta liikmesriikides

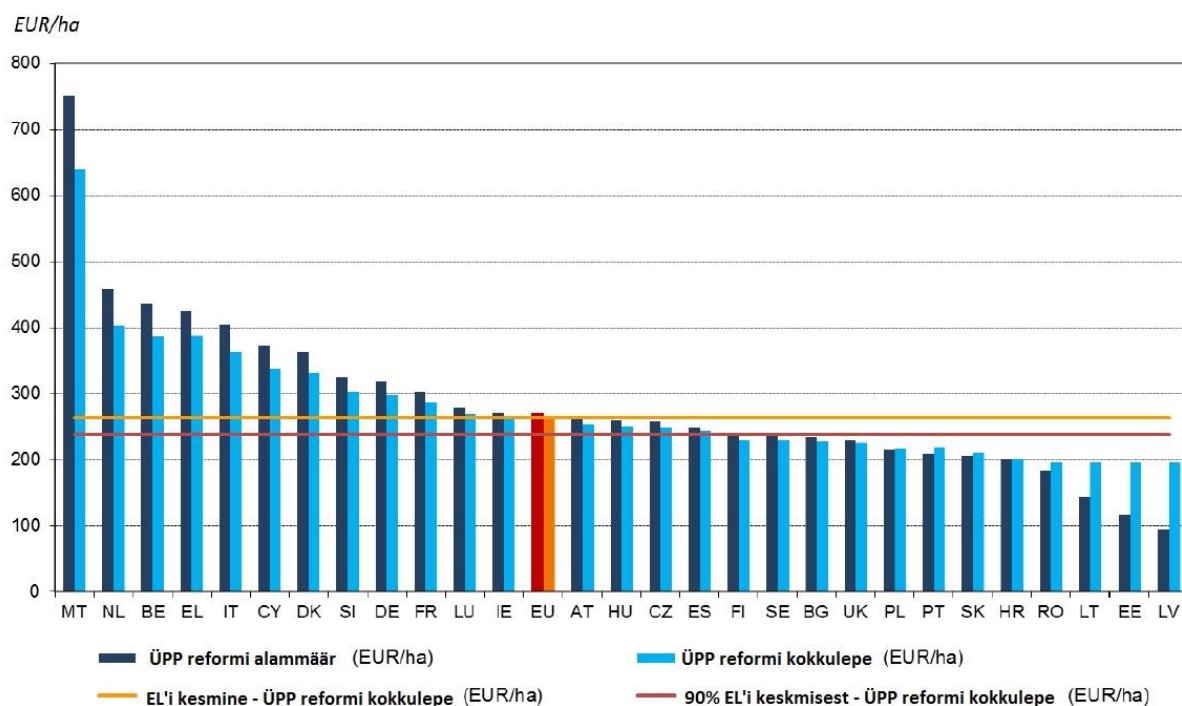
Allikas: Velazques 2008, lk. 5

LISA 7. 2017. aasta keskmine makse potentsiaalse kõlbliku ala kohta

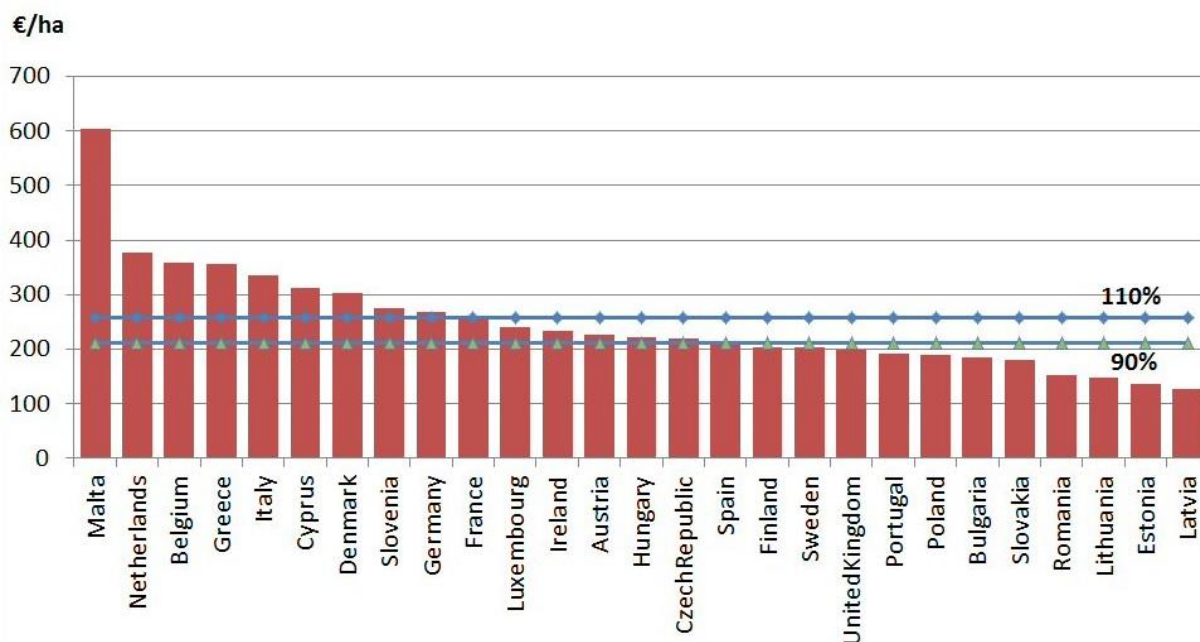
Allikas: Euroopa Komisjon, põllumajanduse ja maaelu peadirektoraat, külastatud 05.01.2016, saadval: <http://capreform.eu/implications-of-reforming-the-basis-for-sps-payments/>

LISA 8. EL'i keskmine aastaks 2020 - ÜPP otsemaksete reform

Allikas: The CAP Towards 2020, lk. 5

LISA 9. 2014-2020 maksete keskmine toetuseks kõlbliku hektari kohta liikmesriikides

Allikas: Euroopa Parlament, Euroopa Nõukogu dokument 12734/11, 2011, külastatud 05.01.2016, saadaval: <http://capreform.eu/the-cap-budget-in-the-mff-part-2-direct-payment-envelopes-in-pillar-1/>

LISA 10. Maksete muutumine 2007-2013 ja 2014-2020 võrdluses

Riik	2007-2013 €m	Kokku 2014-2020 €m	Ümberjaotus vastavalt ühisele 3,2% osale €m	Väline konvergens €m	Välise konvergens mõju (%)	Muutuse %
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Latvia	911	1,372	882	490	53.8%	50.6%
Estonia	629	826	609	217	34.5%	31.3%
Lithuania	2,363	2,744	2,288	456	19.3%	16.1%
Romania	10,132	10,393	9,810	583	5.8%	2.6%
Portugal	3,897	3,940	3,773	167	4.3%	1.1%
Slovakia	2,399	2,382	2,323	59	2.5%	-0.7%
Poland	18,932	18,739	18,331	408	2.2%	-1.0%
Bulgaria	4,652	4,547	4,504	43	0.9%	-2.3%
Spain	32,472	31,725	31,441	284	0.9%	-2.3%
United Kingdom	22,705	22,148	21,984	164	0.7%	-2.5%
Sweden	4,463	4,337	4,321	16	0.4%	-2.8%
Finland	3,354	3,258	3,247	11	0.3%	-2.9%
Austria	4,452	4,313	4,311	2	0.1%	-3.1%
Luxembourg	216	209	209	-0	-0.1%	-3.2%
Hungary	8,169	7,901	7,910	-9	-0.1%	-3.3%
Ireland	7,810	7,552	7,562	-10	-0.1%	-3.3%
Czech Republic	5,617	5,427	5,439	-12	-0.2%	-3.4%
France	49,830	47,736	48,248	-512	-1.0%	-4.2%
Slovenia	897	856	869	-13	-1.4%	-4.6%
Germany	33,419	31,782	32,358	-576	-1.7%	-4.9%
Greece	14,703	13,866	14,236	-370	-2.5%	-5.7%
Cyprus	333	314	322	-8	-2.5%	-5.7%
Denmark	5,999	5,642	5,809	-167	-2.8%	-6.0%
Italy	25,681	24,003	24,865	-862	-3.4%	-6.5%
Belgium	3,539	3,287	3,427	-140	-3.9%	-7.1%
Netherlands	5,167	4,783	5,003	-220	-4.3%	-7.4%
Malta	34	31	33	-2	-5.6%	-8.8%
Croatia		1,014				
EU-27	272,775	264,113	264,113		0.0%	-3.2%

Allikas: <http://capreform.eu/the-cap-budget-in-the-mff-part-2-direct-payment-envelopes-in-pillar-1/>,
külastatud 05.01.2016